

ਓਗਰੀਕਰੰਟੀ

ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ

ਮੁੱਲ: ਇਕ ਕਾਪੀ 40 ਰੁਪਏ

ਸਾਲ- 08 ਅੰਕ- 06

ISSN 2582-1881

www.fasalkranti.in

ਜੂਨ 2026

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ

ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਾਰਟ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਵਧ
ਰਿਹਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ- ਡਾ. ਬੀ.ਕੇ.ਸਿੰਘ

ਸਹੀ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮਿਲ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ ਮੱਕਾ ਉਤਪਾਦਨ- ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ.ਜਾਟ

+91-9625941688 | info@fasalkranti.in

ਸਵੀਪ ਪਾਵਰ™

ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ,
ਸਭ ਤੋਂ ਅਸਰਦਾਰ

ਤੇਜ਼ ਕਿਰਿਆ

ਅਫੀਅਲ ਨਦੀਨਾਂ
ਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ

ਵਿਆਪਕ
ਨਦੀਨਨਾਸ਼ਕ

nurture.farm

ਵਧੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਨਰਚਰ ਕੇਅਰ ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ☎ 18001021199

ਸਕੈਨ ਕਰੋ
ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ
ਤੇ ਜਾਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਵਾਰਡ

ਹਰ ਕੰਮ ਦਾ ਸਮਾਰਟ ਸਾਥੀ

ਖੇਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਪਾਰਿਕ ਉਪਯੋਗ

3032 *TX Smart*

37 HP Cat.
27.59 kW (Cat.)

ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਵਿਚ

ਸਮਾਰਟ ਰੋਅਰ
ਸਿਫਟਿੰਗ

ਸਮਾਰਟ
ਮਾਇਲੇਜ਼

ਸਮਾਰਟ
ਲੁਕ

ਸਮਾਰਟ ਸਟ੍ਰੈਟ ਐਕਸਲ
ਪਲੇਨੇਟਰੀ ਡਰਾਈਵ

*ਇਹ ਆਡਰ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਊ ਹਾਲੈਂਡ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਸੋਲਿਨਿਆ ਨਾਲ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਿਸਡ ਕਾਲ ਕਰੋ - 895 619 8608

www.newholland.com/in

उम्मीद से
ज़्यादा का वादा

50
HP

Chetak DI 65 (4WD)

विशेषताएं

- पॉवर स्टीयरिंग
- 4088 CC का दमदार इंजन
- ड्रयल क्लच
- हेवी ड्यूटी फ्रंट एक्सल (करारी)
- लिफ्ट 2000 kg
- आगे के टायर 9.5x24
- पीछे के टायर 16.9x28
- MRF Tyre

हर कदम हर डगर

ACE TRACTORS

हर किसान का हमसफ़र

ACE ट्रैक्टर 15-90 HP में उपलब्ध

कस्टमर हेल्प लाइन
1800 1800 004

अग्रणी बैंकों एवं प्राइवेट फाइनेन्स कम्पनियों द्वारा आसान किश्तों में फाइनेंस उपलब्ध

रिक्त स्थानों में डीलरशिप के लिए सम्पर्क करें - **संजय कुमार : 9540943883**

ACTION CONSTRUCTION EQUIPMENT LTD.

Marketing Office :- Jajru Road, 25th Mile Stone, Mathura Road, Ballabgarh, Faridabad-121004, Haryana, India

Phone : 0129-2306111, Website : www.ace-cranes.com

**ACE
TRACTORS**

4

सिलिंडर का
4088 CC

दमदार इंजन

**दमदार ट्रैक्टर
शानदार परफॉर्मेंस**

DI 350 NG | 40 HP

विशेषताएं

- पॉवर स्टीयरिंग
- लिफ्ट 1200 kg
- 2858 CC का दमदार इंजन
- ऑयल ब्रेक्स (तेल में डूबे)
- सिंगल / ड्रयल क्लच
- आगे के टायर 6x16
- पीछे के टायर 13.6x28
- इंजन रेटिड 1800 rpm

स्वस्थ फसल की शुरुआत

शुभारंभ

डोज़ के साथ

टीबी - 3

3 किलो

नाइट्रोजन, फास्फोरस,
पोटेशियम (NPK) उर्वरको
की उपलब्धता बढ़ाने वाले जीवाणु

ताबा - जी

4 किलो

दानेदार जिनक घुलनशील
जैव उर्वरक,
रोगप्रतिकार क्षमता बढ़ाए

स्पीड कंपोस्ट

4 किलो

जैव विघटक
जैविक कार्ब बढ़ाके,
PH नियंत्रित करे

मायकोझूट्स - जी

2 किलो

जड़ों का बेहतर विकास
और फास्फोरस
उपलब्ध करे

मिट्टी की उपजाऊ क्षमता बढ़ाएं एवं रासायनिक खाद के साथ अनुकूल

आजही संपर्क करे -

+91 84840 06196 | +91 84840 06806

ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ

ਸਾਲ- 08

ਜੂਨ 2026

ਅੰਕ -06

ਸੰਪਾਦਕੀ.....	07
ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਮਾਚਾਰ.....	10
ਕੰਪਨੀ ਸਮਾਚਾਰ.....	18
ਸਹੀ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ ਮੱਕਾ ਉਤਪਾਦਨ- ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ.ਜਾਟ.....	25
ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਾਰਟ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ- ਡਾ. ਬੀ.ਕੇ.ਸਿੰਘ.....	26
ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਧਾਰ- ਰਣਪਾਲ ਧੰਦਾ.....	28
ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਅਪਨਾਈ,ਤਰਬੂਜ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦੂਰ ਭਜਾਈ.....	29
ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ.....	30
ਡਾ. ਨੀਤੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਤਮੇਨਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਸੰਜੇ ਸ਼ਰਮਾ	
ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ- ਜਰੂਰਤ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵਿਧੀ.....	32
ਰਾਹੁਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਮਨੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਪੂਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ	
ਮੂੰਗਫਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਬੀਜ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਉਪਚਾਰ.....	34
ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਸਵਰਨਮਿਵਰਾਸਤ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਵੱਲ.....	36
ਮਿਥਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਧਾ ਨੰਦਿਨੀ, ਸੁਮੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਸ਼ਪਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ	
ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕਾਰਜ.....	38
ਰਾਜ ਸਿੰਘ- ਮੰਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਤਮ	
ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ.....	40
ਸੋਹਤ.....	41

ਕੁਲ ਪੇਜ ਸੰਖਿਆ - 44

ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਨ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ/ਸੰਪਾਦਕ
ਇਸਦੇ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਈ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮੁਦਰਕ- ਮੁਦ੍ਰਕ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਮੀ ਐਗਰੋਕੇਸੀ ਕ੍ਰਾੱਪਸ ਸਲਿਊਸ਼ਨਸ
ਪ੍ਰ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਲਈ ਰਾਵਤ ਪ੍ਰਿੰਟਰਸ, ਸੀ ੧੭੭, ਨਾਰਾਇਣਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ, ਫੇਸ ੧,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - ੧੧੦੦੨੮ ਤੋਂ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਐਕਸ-੯੬/੧, ਗਲੀ ਨੰਬਰ ੧੨,
ਬ੍ਰਹਮਪੁਰੀ, ਸ਼ਾਹਦਰਾ, ਦਿੱਲੀ-੧੧੦੦੫੩ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਸੰਪਾਦਕ ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਸੰਪਰਕ

ਏ-੯, ਵੈਸਟ ਜਯੋਤੀ ਨਗਰ, ਦੁਰਗਾਪੁਰੀ ਚੌਕ, ਸ਼ਾਹਦਰਾ, ਦਿੱਲੀ- ੧੧੦੦੯੪

011-45062737 in.linkedin.com/in/fasal-kranti-972698129

info@fasalkranti.in

www.fasalkranti.in

facebook.com/fasalkranti

instagram.com/fasalkranti/

twitter.com/fasalkranti

+91 9625941688, 98112 50220

ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੰਡਲ

ਡਾ. ਐਮ.ਐਲ.ਜਾਟ, ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਡਾ. ਜੇ.ਐਸ. ਸੰਧੂ, ਕੁਲਪਤੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਣ ਨਰੇਂਦਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜੋਬਨੇਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ
ਡਾ. ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਹਨੀ ਬੀ ਐਂਡ ਪੋਲੀਟਿਕਸ, ਆਈ.ਆਰ.ਆਈ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਡਾ. ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਉਪ-ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਭਾਰਤੀ ਮੈਸਮ ਵਿਭਾਗ
ਡਾ. ਜੇ.ਪੀ.ਸ਼ਰਮਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਪ੍ਰਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ, ਪੂਜਾ ਦਿੱਲੀ
ਡਾ. ਏ.ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਚੇਅਰਮੈਨ, ਏ.ਐਸ.ਆਰ.ਬੀ
ਡਾ. ਡੀ.ਕੇ.ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਸੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਆਰ.ਆਈ, ਕਰਨਾਲ
ਡਾ. ਏ.ਕੇ.ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਸੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਆਰ.ਆਈ, ਕਰਨਾਲ
ਡਾ. ਵਾਈ.ਪੀ.ਐਸ.ਡਬਲਯੂ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਗੋ.ਬ.ਪ.ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰੋ.ਵਿ.ਵਿ., ਪੰਤ ਨਗਰ
ਡਾ. ਐਸ.ਐਸ.ਸਿਵਾਚ, ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਚੌ.ਚ.ਸਿ.ਹ.ਕ੍ਰਿ.ਵਿ.ਵਿ., ਹਿਸਾਰ
ਡਾ. ਸੋਮਿਤਰ ਦਾਸ, ਨਿਦੇਸ਼ਕ-ਇੰਡੀਆ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਿੰਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ
ਡਾ. ਐਸ.ਐਨ.ਭੋੜੇ, ਕੰਟਰੀ ਐਗਰੋਨੋਮਿਸਟ, ਮੇਜੇਕ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰ. ਲਿ., ਗੁੜਗਾਂਵ

ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਡਲ

ਡਾ.ਕੇ.ਐਨ.ਤਿਵਾਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਸੀਨੀਅਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਲਖਨਊ
ਡਾ.ਜੇ.ਪੀ.ਐਸ.ਡਬਲਯੂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ, ਪੂਜਾ
ਡਾ. ਜੇ.ਪੀ.ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਭਾਗ ਅਧਿਕਾਰਕ, ਮ੍ਰਿਦਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਚੌ.ਚ.ਸਿੰਘ.
ਕ੍ਰਿ.ਵਿ.ਵਿ. ਹਿਸਾਰ
ਡਾ.ਐਸ.ਐਸ.ਲਨਵਾਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਐਨ.ਡੀ.ਆਰ.ਆਈ.ਕਰਨਾਲ
ਡਾ. ਰਜਨੀਦ ਜਾਟ, ਸਹਾ.ਆਚਾਰਿਆ (ਮ੍ਰਿਦਾ ਵਿਗਿਆਨ), ਮ.ਪ੍ਰ.ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰੋ.ਵਿ.ਵਿ. ਉਦੇਪੁਰ
ਡਾ.ਆਰ.ਐਚ.ਮੀਣਾ, ਸਹਾ.ਆਚਾਰਿਆ (ਮ੍ਰਿਦਾ ਵਿਗਿਆਨ), ਮ.ਪ੍ਰ.ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰੋ.ਵਿ.ਵਿ. ਉਦੇਪੁਰ
ਡਾ. ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਚੌਧਰੀ, ਸਹਾ.ਅਨੁ.ਵਿਗਿਆਨਿਕ.ਆਨੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ.ਵਿ.ਵਿ. ਆਨੰਦ, ਗੁਜਰਾਤ

ਸੰਸਥਾਪਕ	-	ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ
ਨਿਦੇਸ਼ਕ	-	ਕੇ. ਨਰੇਸ਼
ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ	-	ਸੰਤੋਸ਼ ਪੁਤਾਪ
ਸੰਪਾਦਕ	-	ਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ
ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ	-	ਵਿਪਿਨ ਮਿਸ਼ਰਾ
ਪੱਤਰਕਾਰ	-	ਵਿਜਾ ਕਾਜ਼ਮੀ
ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੁਖੀ	-	ਪ੍ਰਦੀਪਰਾਣਾ
ਵੀਡੀਓ ਐਡੀਟਰ	-	ਅਯੂਜ਼ ਕੁਮਾਰ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ	-	ਰਿਤਿਕ ਕੁਮਾਰ
ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ	-	ਰਚਨਾ
ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ	-	ਫਰਹਾ ਖਾਨ
ਉਪ ਮਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ	-	ਆਰਿਫਾ ਖਾਨ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ (ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ)	-	ਤਨੂੰ ਸਿੰਘ
ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ	-	ਨਿਸ਼ਾ ਗੁਪਤਾ
		ਅੰਜਲੀ ਸਿੰਘ
		ਅੰਸ਼ਿਕਾ ਵਰਮਾ
		ਹਿਮਾਂਸ਼ੀ ਸੈਨ
ਪੰਜਾਬੀ ਐਡੀਟਰ	-	ਮੋਨਿਕਾ ਮਲਹੋਤਰਾ
ਅਕਾਊਂਟਸ	-	ਐਮ ਸਿੱਧੀਕੀ
ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਹਾਇਕ	-	ਸਨੀ ਚੌਧਰੀ
		ਮੋਹਿਤ ਸਿੰਘ
		ਸਿਧਾਂਤ ਰਾਣਾ
ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਕ	-	ਨਿਸ਼ਾਸ਼ਰਮਾ
		ਸਿਮਰਨ
		ਮਨਪ੍ਰੀਤਕੌਰ
ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ	-	ਧਰਮੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ
ਆਫਿਸ ਅਸਿਸਟੈਂਟ	-	ਅੰਕਿਤਚੌਧਰੀ
		ਮਮਤਾ

ਬਦਲਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਨੌਜੁਆਨ ਕਿਸਾਨ

ਪਿਆਰੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਓ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜੁਆਨ ਸਾਥੀਓ,

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਰ ਨੌਜੁਆਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ। ਮਾਂ ਪਿਓ ਵੀ ਇਹੀ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਖੇਤ ਛੱਡਕੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰੇ। ਪਰ ਅੱਜ ਤਸਵੀਰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨ ਹੁਣ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਹਲ ਅਤੇ ਬੇਲਾਂ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਇਕ ਆਧੁਨਿਕ, ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਸਿਰਫ ਸੋਚ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਨੌਜੁਆਨ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਐਗਰੀ ਬਿਜਨੇਸ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਡ੍ਰੋਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਨਲਾਈਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਿੱਧੇ ਗਾਹਕਾਂ ਤਕ ਫਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਵਾਚਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਅੱਜ ਦਾ ਨੌਜੁਆਨ ਜੋਖਿਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ। ਉਹ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫੇ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲੀਹਾਊਸ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਪੋਨਿਕਸ, ਮਸ਼ਰੂਮ ਉਤਪਾਦਨ, ਮਧੁਮੱਖੀ ਪਾਲਨ, ਡ੍ਰੋਨ ਸਪ੍ਰੇਇੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਥੇ ਖੇਤੀ ਸਿਰਫ ਅਨਾਜ ਉਤਪਾਦਨ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ “ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਪਲਸ ਬਿਜਨੇਸ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦਾ ਜੁੜਾਅ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਵਧਦੀ ਲਾਗਤ ਮੌਸਮ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਹੀ ਕੀਮਤ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਨੌਜੁਆਨ ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਉਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਹ ਸੋਚ ਬਦਲਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਧੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਬਾਦੀ ਖੇਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਿਛੜੇਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਏ। ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਧਾਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਪਾਰਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਐਗਰੀ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਕ ਨੌਜੁਆਨ ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ ਬਣਾਕੇ ਟੈਕਸੀ ਸੇਵਾ ਖੜੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਨੌਜੁਆਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਨੌਜੁਆਨ ਸਾਥੀਓ, ਖੇਤੀ ਸਿਰਫ ਫਸਲ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਣਗੇ। ਜੇ ਨੌਜੁਆਨ ਆਧੁਨਿਕ ਸੋਚ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਉਤਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਗੇ ਸਗੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪਛਾਣ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਈ ਨੌਜੁਆਨ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਡਿਜਿਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਮਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ ਸਿਰਫ ਖੇਤ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ “ਐਗਰੀ-ਇਨਫਲੂਐਂਸਰ” ਅਤੇ “ਐਗਰੀ-ਵਪਾਰੀ” ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਉਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਆਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾ, ਬੇਹਤਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਵਧਣਗੇ, ਤਾਂ ਨੌਜੁਆਨ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਨਹੀਂ ਭੱਜਣਗੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨੌਜੁਆਨ ਸੋਚ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਮੌਕੇ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੌਜੁਆਨ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਏਗਾ, ਤਦੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ।

ਅੱਜ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲਾਈਏ ਕਿ ਖੇਤੀ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਭਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਧਿਅਮ ਵੀ ਹੈ।

ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਪਾਦਕ

ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ, ਨਵੀਂ ਉਮੰਗ' ਮੇਰੀ ਫਸਲਾਂ ਵਧਣਗੀਆਂ **ZIRON** ਦੇ ਨਾਲ

ਫਸਲ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, ਜ਼ਿੰਕ, ਬੋਰਾਨ
ਨਾਲ ਖਰੀਫ 'ਚ ਦਿਖੇਗਾ ਅਸਲੀ ਫ਼ਰਕ

ਇਹੀ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ

www.rmphosphates.com
Toll free: 8956926412

ਸਾਥ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਸਾਡਾ

ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਾਧਾਨ ਕਿਵਾਇਤੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਸਕ ਵਿੱਚ ਇਫਕੋ ਐਮਸੀ ਨੇ ਸ਼ਾਕਨਾਸੀ, ਗੀਟਨਾਸੀ, ਕਵਕਨਾਸੀ, ਪੀਜੀਆਰ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਸਮਾਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲੜੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਪੈਦਾਵਾਰ, ਸਵਸਥ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਪੱਧਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਿੰਗਲ ਟਿਅਰ ਵਿਤਰਣ ਮਾਡਲ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਦਕਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਸੇਸ਼ੀ ਮੁੱਲ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਦਵਾਈ- ਸਹੀ ਕੀਮਤ

ਕਿਸਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ

10+
ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

18+
ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸਿਰਦਾਰੀ

500+
ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ

350+
ਇਫਕੋ ਬਾਧਾਰ ਅਊਟਲੇਟ

85+
ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਈ

12,000+
ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵੀਕ੍ਰਿਤ ਨੈਟਵਰਕ

75+
ਕਿਸਾਨ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ

4
ਐਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਮਿਊਟੀਕਰਸਿਟਿਜ਼ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ

ਕਿਸਾਨ- ਪ੍ਰਥਮ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ 'ਕਿਸਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ' ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਇਫਕੋ ਐਮਸੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਫਰੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਫਕੋ- ਐਮਸੀ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਹੈ।

www.iffcomc.in

Toll-Free Number: 1800 309 2815

Follow Us On

ਹੁਣ ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੀਆਂ ਝੋਨੇ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ, ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਈਸੀਏਆਰ- ਭਾਰਤੀ ਚਾਵਲ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਨੇ ਅੱਤ-ਆਧੁਨਿਕ “ਸਪੀਡ ਬਰੀਡਿੰਗ” ਸੁਵਿਧਾ ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਨਗਰ ਸਥਿਤ ਇਹ ਸੰਸਥਾਨ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੋਨਾ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਝੋਨੇ ਸਮੇਤ ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬੇਹਦ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਬਰੀਡਿੰਗ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਫਸਲ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 4 ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਪੀਡ ਬਰੀਡਿੰਗ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰੀਬ 2 ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਕੰਟਰੋਲਡ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਾਪਮਾਨ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਵਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਆਕਸਾਇਡ ਦੇ ਲੈਵੇਲ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਫੁੱਲ ਆਉਣ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਫਸਲ ਚੱਕਰ ਪੂਰੇ ਹੋ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 4 ਤੋਂ 5 ਫਸਲ ਚੱਕਰ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਵੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਏਗੀ।

ਕਰੀਬ 12 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 12 ਅੱਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਸਪੀਡ ਬਰੀਡਿੰਗ ਚੈਂਬਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈਂਸਰ, ਕੰਟਰੋਲਡ ਤਾਪਮਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਲਾਇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਦੀ ਆਧਾਰਸ਼ਿਲਾ ਐਮ.ਐਲ ਜਾਟ ਨੇ ਰੱਖੀ। ਸੁਵਿਧਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਪੀਡ ਬਰੀਡਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਝੋਨਾ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਕਣਕ, ਦਲਹਣ, ਤਿਲਹਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਖਾਦਯੋਜਨ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਜੀਨ ਐਡੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਜੇਨੇਟਿਕ ਰਿਸਰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੀਂ ਸਪੀਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਪੀਡ ਬਰੀਡਿੰਗ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਬੀਜ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇਣ, ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦਾ ਬੇਹਤਰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਲਬੱਧ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਣ ਸਕੇਗੀ।

ਅਸਮ ਦੇ ਬਾਕਸਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਓਡੀਓਪੀ ਸ਼ਹਿਦ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਵੱਡਾ ਲਾਭ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ “ਇਕ ਜਿਲਾ ਇਕ ਉਤਪਾਦ” (ਓਡੀਓਪੀ) ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸਮ ਦੇ ਬਾਕਸਾ ਜਿਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 20 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਖੋਪ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭੋਨ ਉਤਪਾਦ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਧੀਕਰਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਤੇ ਹੋਇਆ ਇਹ ਨਿਰਯਾਤ ਉਤਰ- ਪੂਰਵ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪਛਾਣ ਦਿਲਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਦ ਅਸਮ ਦੀ ਏਪੀਡਾ- ਪੰਜੀਕ੍ਰਿਤ ਕੰਪਨੀ ਸਾਲਟ ਰੇਜ ਫੂਡਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਹਿਲ ਨਾਲ ਲੋਕਲ ਮਧੂਮੱਖੀ ਪਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ

ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਅਸਮ ਆਪਣੀ ਸਮ੍ਰਿਦ ਜੈਵ ਭਿੰਨਤਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਨ ਸੰਪਦਾ ਅਤੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਮਧੂਮੱਖੀ ਪਾਲਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਬੀ, ਮਿਸ਼ਿੰਗ ਅਤੇ ਬੋਡੋ ਜਿਹੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਦ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਦ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੱਧਤਾ, ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਔਸ਼ਧੀ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬੋਡੋਲੈਂਡ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਕਸਾ, ਕੋਕਰਾਝਾਰ, ਚਿਰਾਗ, ਉਦਲਗੁਰੀ ਅਤੇ ਤਾਮੁਲਪੁਰ ਜਿਲੇ ਸ਼ਹਿਦ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਗਵਾਨੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2023-24 ਵਿਚ ਅਸਮ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 1650 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਕਸਾ ਜਿਲੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਦ ਉਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਜੈਵਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਖਾਸ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਹੈ।

ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਾਕਸਾ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਜੈਵ ਭਿੰਨਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਥੇ ਉਤਪਾਦਿਤ ਸ਼ਹਿਦ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਬਾਕਸਾ ਸ਼ਹਿਦ ਨੂੰ ਓਡੀਓਪੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਪੀਡਾ ਨੇ ਇਸ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਪਰੀਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਈਆਂ, ਤਾਂਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਮਾਨਕਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 43 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਹ ਪਹਿਲ ਉਤਰ- ਪੂਰਵ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

INDIA'S 1ST
MADE IN INDIA
POWER WEEDER

VST RANGER 50

VST FT 35

VST RANGER 80

2 YEARS
WARRANTY

LIFE ELECTRICIFIED

☎ **1800 4190 136**

🌐 www.vsttractors.com

FOR MORE DETAILS VISIT OUR NEAREST SHOWROOM

* T & C Apply

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਾਗਤ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਿਆਰੀ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਸਤਾ, ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਡੀਜਲ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਜਲਦੀ ਹੀ “ਪੀਐਮ- ਕੁਸੁਮ 2.0 ਯੋਜਨਾ” ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀਜਲ ਪੰਪ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਤੇ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਡੀਜਲ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੰਚਾਈ ਖਰਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਪੀਐਮ- ਕੁਸੁਮ 2.0 ਯੋਜਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਲਰ ਪੰਪ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਸੌਰ ਸਿੰਚਾਈ ਸੁਵਿਧਾ ਅਪਨਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਲਗਭਗ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਜਿਹੀ ਸੁਵਿਧਾ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਵੇਗੀ।

ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਡੀਜਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਲੀਟਰ ਡੀਜਲ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸੋਲਰ ਪੰਪਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੰਧਨ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਉਤਸਰਜਨ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਰਿਤ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀਐਮ- ਕੁਸੁਮ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਰਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਲਰ ਪੰਪ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੋਲਰ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੀਐਮ- ਕੁਸੁਮ 2.0 ਵਿਚ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਸਮਾਰਟ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਸਿਸਟਮ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਮਤਾ ਵਾਲੇ ਸੋਲਰ ਪੰਪ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਵਿੱਤੀ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਅਪੂਰਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੋਲਰ ਪੰਪ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਆਪਸ਼ਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਟਿਕਾਊ, ਊਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਖਰੀਫ 2026 ਲਈ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਟਾਕ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਦੇਸ਼ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਖਰੀਫ 2026 ਸੀਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹਤ ਭਰੀ ਖਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਗਾਮੀ ਖਰੀਫ ਸੀਜਨ ਵਿਚ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਹੀ ਖਾਦ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਦਰਾ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਖਰੀਫ 2026 ਸੀਜਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਲ 390.54 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ 199.65 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਸਟਾਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਲ ਮੰਗ ਦਾ 51 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਟਾਕ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਭੰਡਾਰਣ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਯਾਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ 76.78 ਲੱਖ ਟਨ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ 19.94 ਲੱਖ ਟਨ ਉਰਵਰਕ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਯੂਰਿਆ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 46.28 ਲੱਖ ਟਨ ਅਤੇ ਆਯਾਤ 12.51 ਲੱਖ ਟਨ ਰਿਹਾ। ਉਥੇ ਡੀਏਪੀ, ਐਨਪੀਕੇ ਅਤੇ ਐਮਓਪੀ ਜਿਹੇ ਉਰਵਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ 12 ਲੱਖ ਟਨ ਡੀਏਪੀ, 4 ਲੱਖ ਟਨ ਟੀਐਸਪੀ ਅਤੇ 3 ਲੱਖ ਟਨ ਅਮੋਨੀਅਮ ਸਲਫੇਟ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਐਕਸਟ੍ਰਾ 7 ਲੱਖ ਟਨ ਐਨਪੀਕੇ ਉਰਵਰਕ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤੇ ਉਰਵਰਕ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਰੇਲਵੇ, ਬੰਦਰਗਾਹ, ਉਰਵਰਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਤਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖਾਦ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਰਿਕਾਰਡ ਉਰਵਰਕ ਸਟਾਕ, ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲਾਜਿਸਟਿਕਸ ਵਿਵਸਥਾ ਖਰੀਫ ਸੀਜਨ ਵਿਚ ਬੇਹਤਰ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਵੇਗੀ।

ਤੰਜੌਰ

ਤੰਜੌਰ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲੇਗਾ

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ
ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ
ਤਕਨੀਕ

ਨਦੀਨਾਂ ਤੇ ਲੰਬਾ
ਕੰਟਰੋਲ

ਝੋਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਪੁੰਗਿਆਈ ਅਤੇ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਦਾਵਾਰ

ਝੋਨਾ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ
ਨਦੀਨਨਾਸ਼

ਆਉ ਵਧੀਏ

ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਕ ਸਮਾਨ

powered by
Banyan
Technology

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ

ਖਰੀਫ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ ਉਂਨਤ ਦਲਹਣ ਤਕਨੀਕਾਂ

ਆਈਸੀਐਆਰ- ਭਾਰਤੀ ਦਲਹਣ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਦਲਹਣ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਉਂਨਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰੀ-ਖਰੀਫ ਆਨਲਾਈਨ ਬੈਠਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਈਸੀਐਆਰ-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕੀ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤਤਵਾਧਾਨ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਬੈਠਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਗਾਮੀ ਖਰੀਫ ਸੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ, ਉਂਨਤ ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ, ਤਾਂਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦਲਹਣ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 100 ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਗਿਰੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਲਹਣ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੱਸਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲਾ- ਪੱਧਰੀ ਕਲਸਟਰ ਆਧਾਰਿਤ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਰਹਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਚ ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਲਟ ਰੋਗ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਥੇ ਰੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਉਂਨਤ ਦਲਹਣ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਆਧਾਰਿਤ ਤਕਨੀਕ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏ, ਤਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਵੀ.ਵੈਂਕਟ ਸੁਬਰਾਮਨਿਅਮ ਨੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਰਵਰਕ ਉਪਯੋਗ ਅਤੇ ਸਮੇਕਿਤ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਅਸਰ ਦਲਹਣ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਵਾਯੂ ਅਨੁਕੂਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 34.50 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦਲਹਣ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਨ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਵੱਡੀ ਚੁਨੌਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਜੈਵ-ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਸ਼ੁੱਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਰੋਗ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਮਿਨੀ ਕਿਟ ਵਿਤਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸੇਹਤ ਨੂੰ ਜੋੜਣ ਵਾਲਾ ‘ਸੇਹਤ ਮਿਸ਼ਨ’ ਸ਼ੁਰੂ, ਪੋਸ਼ਣਯੁਕਤ ਖੇਤੀ ਤੇ ਜੋਰ

ਪ੍ਰਾਨਮੀਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਵਾਸਥ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਨਵੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲ “ਸੇਹਤ ਮਿਸ਼ਨ” ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਵਾਸਥ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰੀ ਜੇ.ਪੀ. ਨੱਡਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਹਿਲ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ।

“ਸੇਹਤ” ਯਾਨੀ “ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ” ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ, ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਵਾਸਥ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਭਾਗੀਰਥ ਚੌਧਰੀ,

ਆਈਸੀਐਮਆਰ ਦੇ ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ ਰਾਜੀਵ ਬਹਿਲ ਅਤੇ ਆਈਸੀਐਆਰ ਦੇ ਮਹਾਨਿਦੇਸ਼ਕ ਐਮ.ਐਲ.ਜਾਟ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੇ.ਪੀ. ਨੱਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਸਮੇਂ ਤੇ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਵਾਸਥ ਦੇਖਭਾਲ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ “ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਤਮਕ ਸਵਾਸਥ ਵਿਵਸਥਾ” ਤੋਂ “ਸਕ੍ਰਿਪਸ ਸਵਾਸਥ ਵਿਵਸਥਾ” ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮਧੂਮੇਹ, ਉਚ ਰਕਤਚਾਪ ਜਿਹੀਆਂ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿਚ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ।

ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਹਿਲ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਤਪਾਦਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੋਸ਼ਣਯੁਕਤ ਅਤੇ ਸਵਾਸਥਵਰਧਕ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਹੜਾ ਖਾਣਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਉਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਦੇ ਬਣੇਗਾ ਸਵਾਸਥ ਭਾਰਤ।”

ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲਾਂ, ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਮੋਟੇ ਅਨਾਜਾਂ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਜਿੰਕ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਜਿਹੇ ਸੂਕਸ਼ਮ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰਹੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਹਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਵਾਸਥ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਪਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਪੱਧਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। “ਸੇਹਤ ਮਿਸ਼ਨ” ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਸਵਾਸਥ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਵਾਸਥ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ।

ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਏਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਦਾ ਸਟੀਕ ਅਪਡੇਟ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀ-ਕਿਸਾਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਏਆਈ) ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ ਬਣਕੇ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਦੀ ਸਟੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਤਕ, ਏਆਈ ਆਧਾਰਿਤ ਤਕਨੀਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਏਆਈ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਹਾਇਕ ਸਾਥਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੇਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਬੇਮੌਸਮ ਬਾਰਿਸ਼ ਤਾਂ ਕਦੀ ਸੁੱਕਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੋਹਨਤ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਏਆਈ ਆਧਾਰਿਤ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਸਮ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਸੈਟੇਲਾਇਟ ਡੇਟਾ, ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਲੋਕਲ ਆਂਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਪਮਾਨ ਕਿੰਨਾ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸਿੰਚਾਈ ਜਾਂ ਦਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ।

ਏਆਈ ਤਕਨੀਕ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਮੰਗ ਅਤੇ ਅਪੁਰਤੀ ਦੇ ਆਂਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਸਕਸ਼ਮ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਫਸਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਵੇਚਕੇ ਬੇਹਤਰ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਏਆਈ ਆਧਾਰਿਤ ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਹੀ ਫਸਲ ਰੋਗ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਰਵਰਕ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਫਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਉਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਤੁਰੰਤ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਲਾਹ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਘੱਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਏਆਈ ਤਕਨੀਕ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਗੇਮਚੇਂਜਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘਟੇਗੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂਕਿ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕੇ।

ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਤਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨ

ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ “ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਤਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨ” (ਐਨਐਮਐਸਏ) ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਚ ਬਣਕੇ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਰਿਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤੀ, ਜਲ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਅਨੁਕੂਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖੇਤੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਲ ਖਾਦਯੋਗ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ, ਸੁੱਕਾ, ਹੜ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਗਰਮੀ ਜਿਹੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਾਲ 2014-15 ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਤਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ (ਆਰਏਡੀ) ਪ੍ਰਤੀ

ਬੂੰਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲ (ਪੀਡੀਐਮਸੀ) ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਐਸਐਚਐਮ) ਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਆਂਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਰਿਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤਕ 8.50 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ 2119.84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 14.35 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ, ਬਾਗਵਾਨੀ ਅਤੇ ਮਛਲੀ ਪਾਲਨ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ “ਪ੍ਰਤੀ ਬੂੰਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲ” ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡ੍ਰਿਪ ਅਤੇ ਸਪ੍ਰਿੰਕਲਰ ਜਿਹੀਆਂ ਸੂਕਸ਼ਮ ਸਿੰਚਾਈ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2015-16 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਲਗਭਗ 109 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸੂਕਸ਼ਮ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਦੇ ਲਈ 26,325 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 100 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸੂਕਸ਼ਮ ਸਿੰਚਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਸੁਧਾਰ ਲਈ “ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਕਾਰਡ ਯੋਜਨਾ” ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ 2026 ਤਕ ਦੇਸ਼ਭਰ ਵਿਚ 25.79 ਕਰੋੜ ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਜਰੀਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਪਯੋਗ ਸੰਭਵ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੂਟ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ, ਜੇਸੀਆਈਐਸ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਰਿਅਲ ਟਾਇਮ ਨਿਗਰਾਨੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਜੂਟ ਖੇਤਰ ਹੁਣ ਤਕਨੀਕ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੂਟ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜੂਟ ਫਸਲ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਜੇਸੀਆਈਐਸ) ਨੇ ਜੂਟ ਖੇਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਉਤਪਾਦਨ ਆਂਕਲਨ ਅਤੇ ਜੋਖਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਤਕਨੀਕ, ਮੌਸਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਆਂਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਮੇਂ ਆਧਾਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੂਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜੂਟ ਨਿਗਮ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਲ 2023 ਵਿਚ ਇਸ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ “ਭੂਵਨ ਜੰਪ” ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ ਅਤੇ “ਪੀਏਟੀਐਸਏਐਨ” ਵੇਬ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। “ਭੂਵਨ ਜੰਪ” ਐਪ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਭੂ-ਟੈਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਂਕੜੇ ਜੁਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ “ਪੀਏਟੀਐਸਏਐਨ” ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜੂਟ ਫਸਲ ਦੀ ਲਗਭਗ ਅਸਰ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਫਸਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਅਲਗ ਅਲਗ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਰ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਹੜ, ਸ਼ੱਕਾ, ਕੀਟ ਪ੍ਰਕੋਪ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਂਕਲਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਏਸੀਆਈਐਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਆਧਾਰਿਤ ਮਾਨਚਿਤਰਣ, ਮੌਸਮ ਡੇਟਾ, ਵਨਸਪਤੀ ਸੂਚਕਾਂਕ ਅਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਆਧਾਰਿਤ ਫੀਲਡ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਸਲ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸਟੀਕ ਅਨੁਮਾਨ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਰੋਖਿਮਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੂਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ “ਆਈ-ਕੋਅਰ” ਫੀਲਡ ਨੈਟਵਰਕ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਭੂ ਟੈਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਾਟੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਅਤੇ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਆਧਾਰਿਤ ਫਸਲ ਮਾਨਚਿਤਰਣ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਟਾਈ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟੀਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਪਹਿਲ ਜੂਟ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼, ਡੇਟਾ ਆਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦੂਜੇ ਜੂਟ ਉਤਪਾਦਕ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੋਬਾਇਲ ਅਤੇ ਐਸਐਮਐਸ ਆਧਾਰਿਤ ਅਲਰਟ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਫਸਲ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋਖਿਮਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਿਸ਼ਨ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਂ ਦਾ ਆਗੂ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਫਲਡ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸੇ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ “ਵਾਇਟ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ-2” ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੇਅਰੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪਹਿਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਲੈਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ, ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਮਤਾ ਅਤੇ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ।

ਵਾਇਟ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ-2 ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੈਵਲਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ, ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਅਪਨਾਉਣ, ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਡੇਅਰੀ

ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਖਾਸ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਡੇਅਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਡੇਅਰੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਡੇਅਰੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਚੁਨੌਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਲਈ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਗਰਭਾਧਾਨ, ਜੀਨੋਮਿਕ ਚੋਣ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਬੇਹਤਰ ਪੌਸ਼ਣ ਅਤੇ ਉਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਚਾਰੇ ਦੀ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕੇ।

ਵਾਇਟ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ-2 ਵਿਚ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਥਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੇਟਾ ਐਨਾਲਿਟਿਕਸ, ਮੋਬਾਇਲ ਹੈਲਥ ਮਾਨਿਟਰਿੰਗ ਐਪਸ ਅਤੇ ਏਆਈ ਆਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਵਧੇਗਾ। ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਮੀਥੇਨ ਗੈਸ ਉਤਸਰਜਨ ਘੱਟ ਕਰਨ, ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਚਾਰਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਵੇਸਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਕੇ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਵਧਾਵਾ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ ਅਤੇ ਡੋਅਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਪਰਵੇਕਸ਼ਣ ਲਈ ਸਮਿਤੀ (ਸੀਸੀਐਸਈਏ) ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ “ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਪਸ਼ੂ ਕਲਿਆਣ- ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਵ ਉਤਮ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ” ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਪਸ਼ੂ ਕਲਿਆਣ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ, ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ਭਰ ਦੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਸੰਸਥਾਗਤ ਪਸ਼ੂ ਆਚਾਰ ਸਮਿਤੀਆਂ (ਆਈਏਈਸੀ), ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸੰਮੇਲਨ ਨੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਉਪਯੋਗ ਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੋਹਮਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਮਛਲੀ ਪਾਲਨ, ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ ਅਤੇ ਡੋਅਰੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਪੀ.ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਜਾਰਜ ਕੁਰਿਅਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ ਅਤੇ ਡੋਅਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨਰੇਸ਼ ਪਾਲ ਗੰਗਵਾਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ।

ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਕਸੀਨ ਵਿਕਾਸ, ਨਵੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਆਧਾਰਿਤ ਰਿਸਰਚ ਹੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰੱਖਣਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਮੁਦਾਏ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਭਰ ਦੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਐਨਿਮਲ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਕਲਿਆਣ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੀਸੀਐਸਈਏ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੀ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਨਵਾਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂ ਕਲਿਆਣ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਪੱਧਰੀਆਂ, ਨਿਯਮਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਨੁਪਾਲਨ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਭਾਗੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਲੈਵਲ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਮਾਨਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਾਕਤ ਦੇਵੇਗੀ ਅੰਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਲੈਬ

ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲੇਟ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ, ਪੋਸ਼ਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਚ “ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਨ” ਯਾਨੀ ਮੋਟੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਫਸਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਆਈਸੀਏਆਰ-ਭਾਰਤੀ ਕੇਂਦਰ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਐਡਵਾਂਸਡ ਨਿਊਟ੍ਰੀਨੋਮਿਕਸ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਿਲੇਟ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ।

ਐਮ.ਐਲ.ਜ਼ਾਟ ਨੇ ਇਸ ਅੰਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਲੇਟਸ ਪੋਸ਼ਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਲਵਾਯੂ-ਅਨੁਕੂਲ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਟਿਕਾਊ ਆਜੀਵਿਕਾ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਾਧਾਨ ਬਣਕੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਆਈਸੀਏਆਰ ਅਗਲੀ ਪੀੜੀ ਦੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਵਸਰਚਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੈ, ਤਾਂਕਿ “ਸ਼੍ਰੀਅੰਨ” ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪਛਾਣ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਗਲੋਬਲ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਆਨ ਮਿਲੇਟਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਜਿਹੇ ਮਿਲੇਟਸ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਕਸ਼ਮ ਹੋਣ, ਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇਣ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੁੱਕਾ, ਵਧਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਜਲ ਸੰਕਟ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬਾਜਰਾ, ਜਵਾਰ, ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਕੋਂਦੇ ਜਿਹੇ ਮੋਟੇ ਅਨਾਜ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬੇਹਤਰ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਇਹਨਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੋਸ਼ਣ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ਮਤਾ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਮ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਡਕਟਿਵ ਬਰੀਡਿੰਗ, ਮਾਰਕਰ- ਅਸਿਸਟਡ ਬਰੀਡਿੰਗ ਅਤੇ ਜੀਨ ਐਡੀਟਿੰਗ ਜਿਹੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੀ. ਤਾਰਾ ਸਤਿਆਵਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਸਥਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਹਿਲਾ ਗਰੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇਟ ਆਧਾਰਿਤ ਆਜੀਵਿਕਾ, ਮੁੱਲ ਸੰਵਰਧਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

RMPCL ਦੀ ਨਾਰਥ ਜੋਨ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੰਪੰਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਜੋਰ

ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਚੁਕੀ RMPCL ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਰਥ ਜੋਨ ਟੀਮ (ਅਪੇਕਸ ਟੀਮ) ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ 24 ਤੋਂ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 2026 ਤਕ ਹੋਟਲ ਕਲਾਰਕ ਸਿਰਾਜ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਿੰਨ ਦਿਨੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੇਲਜ਼, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟੀਮ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਜਿਥੇ ਬਿਜਨੇਸ ਗਰੇਬ ਨਵੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਆਰਐਮਪੀਸੀਐਲ ਕੰਪਨੀ ਮਲਟੀ-ਮਾਇਕ੍ਰੋਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਮਹਾਵੀਰਾ ਜਿਰੋਨ ਪਾਵਰ ਪਲਸ, ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਪਰਫੈਕਟ (ਐਸਐਸਪੀ), ਐਨਪੀਕੇ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੇਂਜ, ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਇਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਤਪਾਦ, ਵਾਲਟ ਸਲਿਊਬਲ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ, ਵਾਟਰ, ਸਲਿਊਬਲ, ਮਾਇਕ੍ਰੋਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟ, ਪਲਾਂਟ ਗਰੇਬ ਰੈਗੂਲੇਟਰ (ਪੀਜੀਆਰ) ਬਾਇਓ- ਸਟਿਮੂਲੈਂਟ ਅਤੇ ਆਰਗੈਨਿਕ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਦੀ ਰੀਪੇਕਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖਾਸਿਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਪੌਸ਼ਣ ਸਮਾਧਾਨ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿਨੀਤ ਜੈਨ ਨੇ ਨਾਰਥ ਜੋਨ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸੀ ਖੇਤਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਉਤਪਾਦ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਵਾਦ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਕ੍ਰਿਸੀ ਸਮਾਧਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤੁਲਿਤ ਪੌਸ਼ਣ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਖੇਤੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰਐਮਪੀਸੀਐਲ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਅਤੇ ਨੈਟਵਰਕ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

The Premier Agri & Food Technology Fair

20-23 November 2026: Chandigarh, India

www.agrotech-india.com

Confederation of Indian Industry

HARVESTING INNOVATION FOR
**SUSTAINABLE
AGRICULTURE**

ਭਾਰਤ ਦੀ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀ ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਵਿਚ ਆਈਸੀਆਈਸੀਆਈ ਵੈੱਚਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਰਦੀ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀ ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਵੈੱਚਰਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈਸੀਆਈਸੀਆਈ ਵੈੱਚਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੰਡੀਆ ਐਡਵਾਂਟੇਜ ਫੰਡ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 20 ਮਿਲਿਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਕੁਇਟੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਫੰਡਿੰਗ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਸ਼ਮਤਾ ਵਧਾਉਣ, ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਮਾਲਿਕਿਊਲਸ ਦੀ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ, ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨਲ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕੋਠਪੁਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ਮਤਾ ਲਗਭਗ 30,000 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਹੈ।

ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਹਰਬੀਸਾਇਡ, ਇੰਸੈਕਟੀਸਾਇਡ ਅਤੇ ਫੰਗੀਸਾਇਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਉਤਪਾਦ ਬਣਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ 15 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਨੀਕਲ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਅਤੇ 300 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿਚ 2,4-ਡੀ ਸੀਰੀਜ਼, ਮੇਟ੍ਰੀਬਿਊਜ਼ਨ, ਕਲੋਰੋਟ੍ਰਾਨਿਲਿਪ੍ਰੋਏਅ, ਟੋਪ੍ਰਾਮੇਜ਼ੋਨ, ਟੇਮੋਟ੍ਰਿਓਨ, ਪਾਇਰੋਕਸਾਸਲਫੋਨ ਅਤੇ ਪਾਇਮੋਟ੍ਰੋਜੀਨ ਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਲਿਕਿਊਲਸ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੁਲ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਨਿਰਯਾਤ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਕਰੀਬ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਸਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਕੋਲ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 400 ਗਲੋਬਲ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 500 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਅਮਰੀਕਾ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਯੂਰਪ, ਲੈਟਿਨ ਅਮਰੀਕਾ, ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਸਮੇਤ 80 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਕਸ਼ਿਤ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈਸੀਆਈਸੀਆਈ ਵੈੱਚਰ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਵਿਸਤਾਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਨਿਖਿਲ ਮੋਹੰਤੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਗਰੋ ਐਲਾਇਡ ਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹਨ।

ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਬਣੇ ਧਰਮਰਾਜ ਕ੍ਰਾਫ ਗਾਰਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਬਰਾਂਡ ਐਮਬੈਸੇਡਰ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਧਰਮਰਾਜ ਕ੍ਰਾਫ ਗਾਰਡ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਡੀਜੀਜੀਐਲ) ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਟੀਮ ਦੇ ਸਟਾਰ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਬਰਾਂਡ ਐਮਬੈਸੇਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ, ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਬੇਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਾਧਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ। ਧਰਮਰਾਜ ਕ੍ਰਾਫ ਗਾਰਡ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਅਗਵਾਈ ਸ਼ਮਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਛਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਕੰਪਨੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਬਰਾਂਡ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਾਇਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ) ਹਿਤੇਸ਼ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਮੁੱਲ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਧਰਮਰਾਜ ਕ੍ਰਾਫ ਗਾਰਡ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਨ ਸਮਾਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬਰਾਂਡ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਆਧੁਨਿਕ ਕ੍ਰਿਸੀ ਸਮਾਧਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਧਰਮਰਾਜ ਕ੍ਰਾਫ ਗਾਰਡ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਕ੍ਰਿਸੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਫੋਕਸ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇਗੀ।

ਐਟਮਗ੍ਰਿਡ ਨੇ ਬੈਂਗਲੋਰੂ ਵਿਚ ਖੋਲਿਆ ਨਵਾਂ ਆਰਐਂਡਡੀ ਸੈਂਟਰ, ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਫੋਕਸ

ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਕੈਮਿਕਲਸ ਅਤੇ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲਸ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਉਭਰਦੀ ਕੰਪਨੀ ਐਟਮਗ੍ਰਿਡ ਨੇ ਬੈਂਗਲੋਰੂ ਦੇ ਜਿਗਨੀ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਆਰ ਐਂਡ ਡੀ) ਸੈਂਟਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਔਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਸੈਂਟਰ ਗਲੋਬਲ ਮਾਰਕੀਟ ਲਈ ਪ੍ਰੋਪਰਾਇਟਰੀ ਮਾਲਿਕਿਊਲਸ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਕੋਆਈਏਡੀਬੀ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਸ ਫੈਸਿਲਿਟੀ ਵਿਚ ਫਿਲਹਾਲ 15 ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਅਗਲੇ 12 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਕੇ 25 ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਕੈਮਿਕਲ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਚੀਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਸ਼ਨ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵਾਂ ਆਰ ਐਂਡ ਡੀ ਸੈਂਟਰ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸਾਇਕਲ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੂਟ ਸਕਾਉਟਿੰਗ, ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤਾਏ ਟੇਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੈਬ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਲੈਬਲ ਦੀ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਤਕ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਿੰਦਰਬ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਕੈਮਿਕਲ ਸੈਕਟਰ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੋੜ ਤੇ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਗਾਹਕ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟਨਰ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ 10 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਮਦਨੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਆਰ ਐਂਡ ਡੀ ਟੀਮ ਐਕਟਿਵ ਇੰਗਰੀਡੀਐਂਟਸ ਅਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਪੈਸਟੀਸਾਇਡ ਅਤੇ ਹਰਬੀਸਾਇਡ ਜਿਹੇ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰੈਗੂਲਟਰੀ ਅਪਰੂਵਲ ਲਈ ਉਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਰਐਂਡਡੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਭੂ ਧਰਮਲਿੰਗਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਟੈਲੇਂਟ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪੱਧਰ ਤਕ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਅਤੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਐਟਮਗ੍ਰਿਡ ਨੇ 7 ਮਿਲਿਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੀਰੀਜ਼ ਏ ਫੰਡਿੰਗ ਜੁਟਾਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਰਿਸਰਚ ਸ਼ਮਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਲੋਬਲ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀ ਐਲਬਾ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰ, 'ਸੰਵਰਧਨ 2026' ਬਣਿਆ ਵੱਡਾ ਮੰਚ

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਆਯੋਜਿਤ ਐਲਬਾ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਹਾਈ-ਸਟੇਕ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ (ਐਚਐਸਡੀ) ਮੀਟ 'ਸੰਵਰਧਨ 2026' ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਲਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਯੋਜਨ ਵਿਚ ਗਲੋਬਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਰੀਜਨਲ ਐਕਸਪਰਟਸ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜਨੇਸ ਪਾਰਟਨਰਸ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਕ੍ਰੌਪ ਸਲਿਊਸ਼ਨਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਇਵੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਐਲਬਾ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡੇਨਿਸ ਡਾਇਸ ਅਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸੇਲਸ ਹੈਡ ਧਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਸੰਬੋਧਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਐਲਬਾ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੀਫ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਅਫਸਰ ਕਰਟ ਪੇਡਰਸਨ ਕਾਲੰਡ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਪਚਾਰਿਕ ਉਦਘਾਟਨ

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਲੋਬਲ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਇੰਡਸਟਰੀ, ਐਲਬਾ ਦੇ ਬਿਜਨੇਸ ਨੈਟਵਰਕ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਜਨ, ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੈਲਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਗਰੇਬ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਦੱਸਿਆ। ਐਲਬਾ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੀਫ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਫਸਰ ਜੇਨਸ ਬੋਰਸਨ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹਿਲ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਦੀ ਪਾਇਪਲਾਇਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ HiBio ਅਤੇ ROXY Rie Tecvhnology ਜਿਹੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਨਬਾ ਚਾਇਨਾ/ਏਸੀਆ/ਪੈਸੇਫਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ ਵੂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਰੇਬ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਡੇਨਿਸ ਡਾਇਸ ਨੇ ਐਲਬਾ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਵਿਜਨ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਵੀਂ ਆਰ ਐਂਡ ਡੀ ਫੈਸਿਲਿਟੀ ਅਤੇ ਐਲਬਾ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਤਕਨੀਕੀ ਸੈਂਟਰ (ਏਆਈਟੀਸੀ) ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ। ਧਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਟ੍ਰਕਚਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ 'ਐਲਬਾ ਗੋਲਡਨ ਈਗਲ ਕਲੱਬ' ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਪਾਰਟਨਰਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਐਲਬਾ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਅੱਠ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਵੀ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ TANDEM ਫੰਗੀਸਾਇਡ ਸਭ ਤੋਂ ਖਾਸ ਰਿਹਾ, ਜਿਹੜਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੇਟੈਂਟਡ ਫੰਗੀਸਾਇਡ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਵੈਲਿਊ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸਡ ਕ੍ਰੌਪ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਸਲਿਊਸ਼ਨ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਵੇਗਾ।

ਮੇਘਮਣੀ ਆਰਗੈਨਿਕਸ ਨੈਨੋ ਡੀਏਪੀ, ਨੈਨੋ ਐਨਪੀਕੇ ਅਤੇ ਨੈਨੋ ਜਿੰਕ ਬਣਾਏਗੀ

ਮੇਘਮਣੀ ਆਰਗੈਨਿਕਸ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਇਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਡਾਇਵਰਸਿਫਾਇਡ ਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਿਕਾਨਾ ਹਕ ਵਾਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਡਾਇਰੀ, ਮੇਘਮਣੀ ਕ੍ਰੌਪ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਐਮਸੀਐਨਐਲ) ਨੂੰ ਨੈਨੋ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਆਫ ਨੈਨੋ ਡੀਏਪੀ, ਨੈਨੋ ਐਨਪੀਕੇ ਅਤੇ ਨੈਨੋ ਜਿੰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿਨਿਸਟ੍ਰੀ ਆਫ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਐਂਡ ਫਾਰਮਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਤੋਂ ਮੰਜੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਜੂਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੇਕਸਟ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਕ੍ਰੌਪ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਸਲਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਕਸ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਮੇਘਮਣੀ ਦੇ ਕ੍ਰੌਪ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਈ ਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟ ਕੈਟੋਗਰੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਗੇ।

ਇਹ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਫੈਸਿਲਟੀ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਕੈਪਿਟਲ ਖਰਚ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਇੰਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਖਰੀਫ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਮਰਸ਼ਿਅਲ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਇਸ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ ਕਮੈਂਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਕਿਤ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਮੰਜੂਰੀ ਮੇਘਮਣੀ ਲਈ ਇਕ ਅਹਿਮ ਮੀਲ ਦਾ ਪੱਥਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰੌਪ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਸੈਗਮੈਂਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਨੈਨੋ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਸਸਟੇਨੇਬਲ ਖੇਤੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਬੇਹਤਰ ਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਘੱਟ ਬਰਬਾਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਸਲ ਦੀ ਬੇਹਤਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਰਕੀਟ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸਸਟੇਨੇਬਲ ਫਸਲ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਸਲਿਊਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਮਿਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦਲੀਪ ਸੰਘਾਨੀ ਬਣੇ ਇਫਕੋ-ਐਮਸੀ ਕ੍ਰੌਪ ਸਾਇੰਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਗੂ ਕ੍ਰੌਪ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਇਫਕੋ-ਐਮਸੀ ਕ੍ਰੌਪ ਸਾਇੰਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੇ ਆਪਣੀ 47ਵੀਂ ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅਗਵਾਈ ਬਦਲਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਪ ਸੰਘਾਨੀ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਇਫਕੋ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਮੰਜੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਫਕੋ-ਐਮਸੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਵਾਚਾਰ, ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸੀ ਤਕਨੀਕ, ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਘਾਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਦਲੀਪ ਸੰਘਾਨੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ

ਇੰਡੀਅਨ ਫਾਰਮਰਸ ਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੇਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨੇਫੇਡ, ਐਨਸੀਯੂਆਈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਲੋਕਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸੀ, ਸਹਿਕਾਰਿਤਾ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਪਾਲਨ ਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਘਾਨੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਇਫਕੋ-ਐਮਸੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਭਰ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਾਧਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਆਧਾਰਿਤ ਪਹਿਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰੇਗੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਾਇਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਾਜ਼ਿਮੇ ਕੀਟੋ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਾਓਹਿਰੋ ਯੋਸ਼ਿਦਾ, ਯੋਗੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਐਮਡੀ ਅਤੇ ਸੀਈਓ ਮਨੋਜ ਵਾਰਸ਼ਣੇ, ਜੁਆਇੰਟ ਸੀਈਓ ਰੋਹਿਤ ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਸੀਈਓ ਸੰਤੋਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਸਮੇਤ ਅਗਵਾਈ ਟੀਮ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਵਿਕਾਸ ਚਰਣ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ।

ਸਿੰਜੇਟਾ ਏਆਈ ਨਾਲ ਵਧਾ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ

ਸਿੰਜੇਟਾ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਕ੍ਰਿਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਏਆਈ), ਡੇਟਾ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਜਰੀਏ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਰਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚੀਫ ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਅਫਸਰ ਫਿਰੋਜ਼ ਸ਼ੇਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਬਦਲਾਅ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੰਜੇਟਾ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੱਕੀ, ਸੋਇਆਬੀਨ ਅਤੇ ਟਮਾਟਰ ਜਿਹੇ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਆਗੂ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 60000 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 2025 ਵਿਚ ਕਰੀਬ 28.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਅਤੇ ਲੋਕਲ ਦੋਹਾਂ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਏਆਈ ਅਤੇ ਡੇਟਾ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਡੇਟਾ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸੀ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਮਿਲਕੇ “ਕੰਪਿਊਟੇਸ਼ਨਲ ਐਗਰੋਨਾਮੀ” ਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਜਰੀਏ ਮਿੱਟੀ, ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਫਸਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਂਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੀਕ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਏਆਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿੱਧੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਨਾਲ ਫਸਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਏਆਈ ਮਾਡਲ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲੋਕਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨੱਤ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੰਜੇਟਾ ਦੀ ਏਆਈ ਰਣਨੀਤੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਕ੍ਰਿਸੀ, ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ, ਆਂਤਰਿਕ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮਸ 150 ਮਿਲਿਅਨ ਏਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੂਮੀ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਡੇਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੈਟਰਨ ਸਮਝੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2050 ਤਕ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣਾ ਵੱਡੀ ਚੁਨੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਏਆਈ, ਰੋਬੋਟਿਕਸ ਅਤੇ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਜੇਟਾ ਦਾ ਇਹ ਜਤਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਮਾਰਟ ਖੇਤੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Best Agrolife Limited

ਪੇਸਟ ਰੇਜੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਧਦੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਵਿਚ ਬੇਸਟ ਐਗਰੋਲਾਇਫ ਨੇ ਅਪਨਾਈ ਗਲੋਬਲ ਐਮਓਏ ਲੇਬਲਿੰਗ

ਬੇਸਟ ਐਗਰੋਲਾਇਫ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਵਿਚ ਮੋਡ ਆਫ ਐਕਸ਼ਨ (ਐਮਓਏ) ਕੋਡਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਪੇਸਟ ਰੇਜੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਸਟੇਨੇਬਿਲਿਟੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਧਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਬੀਏਐਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਲੇਬਲਿੰਗ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਕਲਾਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਜਿਹੀ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਅਸਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਮਓਏ ਕੋਡਿੰਗ ਇਹ ਪਛਾਣਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਬਾਇਓਲਾਜੀਕਲ ਲੇਬਲ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਐਗਰੀ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਰੋਟੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟਿਵ ਇਨਗਰੀਡੀਐਂਟਸ ਦਾ ਅਸਰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਏਐਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਐਮਓਏ ਕੋਡਿੰਗ ਇਕ ਸਟੈਂਡਰਡ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖੇਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟ੍ਰਕਚਰਡ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

ਇੰਡਸਟਰੀ ਪਾਰਟੀਸੀਪੈਂਟਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਟੀਵਰਡਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਕਲਾਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ- ਬੇਸਡ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੇ ਫਰੇਮਵਰਕ ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਖਾਸਕਰ ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਰੇਜੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਡਕਟਿਵਿਟੀ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਬਲਿੰਗ ਦੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕ੍ਰਾੱਪ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਾਇਓਸਾਇਟੋਮਲੈਂਟਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਸਲਿਊਸ਼ਨਸ ਵੱਲ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

ਬੇਸਟ ਐਗਰੋਲਾਇਫ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ

ਬੇਸਟ ਐਗਰੋਲਾਇਫ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਬੀਏਐਲ) ਇਕ ਰਿਸਰਚ-ਬੇਸਡ ਐਗਰੋਕੈਮਿਕਲ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕ੍ਰਾੱਪ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਲਾਂਟ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਸਲਿਊਸ਼ਨਸ ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ 530 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ 130 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਨੀਕਲ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹਨ। ਇਹ ਗਜ਼ਰੋਲਾ, ਗਰੇਟਰ ਨੋਇਡਾ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਫੈਸਲਿਟੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟੈਕਨੀਕਲ ਲਈ 7000 ਐਮਟੀਪੀਏ ਅਤੇ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਲਈ 35,000 ਐਮਟੀਪੀਏ ਦੀ ਕੁਲ ਕੈਪੇਸਿਟੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 7000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰਟਨਰਸ ਦਾ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਨੈਟਵਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਜ਼ਰੋਲਾ ਨੋਇਡਾ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ 16 ਏਸ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਮਤਾ ਦਾ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ

Action Construction Equipment Limited ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ 16 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਲਈ 18 ਮਈ 2026 ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨੀਂ ਪਲਾਂਟ ਵਿਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਡੀਲਰ ਇੰਟਰਐਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਏਸ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਮਤਾ, ਤਕਨੀਕੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਗੁਣਵੱਤਾ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਰਣਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਏਸ ਦੇ ਪਲਾਂਟ 1, ਪਲਾਂਟ 2, ਪਲਾਂਟ 5, ਪਲਾਂਟ 6 ਅਤੇ ਪਲਾਂਟ 8 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਇੰਜਨ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਯੂਨਿਟ, ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਅੱਤ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨ ਛਾਪ ਅਤੇ ਹਾਈ-ਟੈਕ ਪੇਂਟ ਸ਼ਾਪ ਦਾ ਵੀ ਅਵਲੋਕਨ ਕੀਤਾ। ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਚਰਣ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੀਐਨਸੀ ਮਸ਼ੀਨਿੰਗ, ਰੋਬੋਟਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪਲ ਆਧਾਰਿਤ ਕੰਪੋਨੈਂਟ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਇੰਜਨ ਟੈਸਟਿੰਗ, ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਕੁਆਲਿਟੀ ਚੈਕ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ ਰਹੇ। ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਏਸ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਮਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੀ ਸਹਾਹਨਾ ਕੀਤੀ।

ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਸ ਸਿਰਫ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਨੱਤ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਜ਼ਿਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਏਸ ਬਰਾਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਏਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੀਰਘਕਾਲਿਕ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਨਵੇਂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਕਾਸ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਸ ਆਪਣੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅਭਿਨੰਦਨ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਏਸ ਦੇ ਸੀਜੀਐਮ (ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਇਕਾਈ) ਸ਼੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਣੇਜਾ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਉਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਬੇਹਤਰ ਸਰਵਿਸ ਤਜਰਬਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਡੀਲਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਕ੍ਰਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਹਾਹਕ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਟੇਲ ਨੈਟਵਰਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਆਗ੍ਰਿਹ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਟੇਟ ਹੈਡ ਸ਼੍ਰੀ ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਕਜ ਅਯਾਚਿਤ, ਸਰਵਿਸ ਹੈਡ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਅਗਰੇ, ਰਿਟੇਲ ਹੈਡ ਸ਼੍ਰੀ ਸੈਲੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੀਸ਼ਵੀ ਮੋਜੂਦ ਰਹੇ। ਦੋ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਡੀਲਰਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕਈ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਏਸ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ, ਕਿਸਾਨ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਟੇਲ ਸੇਲਸ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਮਾਪਨ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਏਸ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਾਮੂਹਿਕ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਅਤੁਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ

ਅਤੁਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫਸਲ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਖਾਸ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਦੀ ਮਾਇਲੋਨਿਸ, ਸੈਲਿਕਸ ਗੋਲਡ ਅਤੇ ਟਿਕਾਡਿਸ- ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਵਿਚ ਤਿਲਹਣ ਅਤੇ ਸੋਇਆਬੀਨ ਲਈ ਇਕ ਬੀਜ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ ਸਲਿਊਸ਼ਨ, ਚਾਵਲ ਲਈ ਇਕ ਐਡਵਾਂਸਡ ਫੰਗੀਸਾਇਡ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਟੈਕਨੀਕਲ-ਗਰੇਡ ਹਰਬੀਸਾਇਡ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਹ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਬਿਮਾਰੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਪੇਸਟ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਖਰਪਤਵਾਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਫੈਕਟਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਧੇ ਖੇਤ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਇਲੋਨਿਸ, ਏਜੇਕਸੀਸਟ੍ਰੋਬਿਨ, ਆਇਸੋਪ੍ਰੋਥੀਓਲੋਨ ਅਤੇ

ਮੈਨਕੋਜੇਬ ਨੂੰ ਮਿਲਾਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇਕ ਪੇਟੈਂਟਡ ਫੰਗੀਸਾਇਡ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚਾਵਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ- ਸ਼ੀਥ ਬਲਾਇਟ, ਬਲਾਸਟ (ਕਈ ਸਟ੍ਰੇਨ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਇਲੋਨਿਸ ਪੌਦੇ ਦੀ ਸੇਹਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਨਾਜ ਦੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀਡੈਂਟਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਟ੍ਰੇਟੇਜੀ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਾਵਲ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ ਆਪਸ਼ਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੈਲਿਕਸ ਗੋਲਡ, ਹਾਈ ਪਿਓਰਿਟੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਗਰੇਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਤੁਲ ਦੀ ਐਡਵਾਂਸਡ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਸ਼ਮਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ 2,4-ਡੀ ਸੋਡੀਅਮ ਸਾਲਟ-ਬੇਸਡ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੁਲਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੀਨਿਊਲਰ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਾਵਲ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਚੌਤੀ ਪੱਤੀ ਵਾਲੇ ਖਰਪਤਵਾਰ ਅਤੇ ਸੋਜ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟਾਰਗੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਗਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖਰਪਤਵਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਘਰੇਲੂ ਮਾਰਕੀਟ ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਪਨੀ ਕੁਝ ਖਾਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮਰਸ਼ਿਅਲ ਮੌਕੇ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਿਕਾਡਿਸ, ਇਕ ਪੇਟੈਂਟਡ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਏਜੇਕਸੀਸਟ੍ਰੋਬਿਨ, ਕਾਰਬੋਨਡਾਜਿਮ ਅਤੇ ਥਿਐਮੇਥੋਕਸਮ ਨੂੰ ਮਿਲਾਕੇ ਮੁੰਗਫਲੀ ਅਤੇ ਸੋਇਆਬੀਨ ਵਿਚ ਸਿੱਟੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਜਿਟਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਬਚਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੀਲਡ ਟ੍ਰਾਇਲਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਿਕਾਡਿਸ ਬੀਜ ਦੇ ਵਧਿਆ ਐਕਰਣ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੌਦੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਲੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਜਿਹਾ ਵਿਕਾਸ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ ਮੱਕਾ ਉਤਪਾਦਨ- ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ.ਜਾਟ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਖਾਦਾਓਨ ਫਸਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ ਆਹਾਰ, ਸਟਾਰਚ ਉਦਯੋਗ, ਏਥੇਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਆਪਸ਼ਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ, ਉਨੱਤ ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ.ਜਾਟ ਨਾਲ ਖਾਸ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ, ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ, ਕੀਟ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਸ਼-

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਸ਼ਕ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਇਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਫਸਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਰੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਤਪਾਦਿਤ ਲਗਭਗ 85 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੱਕੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੂਜੀਆਂ ਜਰੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਨਕਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਕਰਕੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਨਵਾਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਰੂਪ ਨਾਲ ਆਲੂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦੇ ਬਾਦ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਆਲੂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਧਿਆ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਜੁਤਾਈ ਦੇ ਵੀ ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਵਧਿਆ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਦੂਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਯੁਕਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਲਾਇਨ ਦੀ ਦੂਰੀ ਲਗਭਗ 2 ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਦੂਰੀ ਕਰੀਬ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਕਾਫੀ ਉਪਯੁਕਤ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ ਨਿਊਮੈਟਿਕ ਪਲਾਂਟਰ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬੀਜ ਦੀ ਸਟੀਕ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਮਸ਼ੀਨ ਉਪਲਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਮੋੜ ਬਣਾਕੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੀ ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੱਕੀ ਦੇ ਬੀਜ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਮਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗਤ ਥੋੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ, ਤਾਂਕਿ ਫਸਲ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਏ ਅਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਟਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਘੱਟ ਅਵਧੀ ਵਿਚ ਪੱਕਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ।

ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸਰਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਦਿਨ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਅਤੇ ਕਟਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਾਪਮਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

- ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਪਮਾਨ 10 ਡਿਗਰੀ ਸੈ. ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ਨਰ ਮੰਜਰੀ (ਟੈਸਲਿੰਗ) ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਪਮਾਨ 35 ਡਿਗਰੀ ਸੈ. ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭੁੱਟਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ।
- ਇਸੇ ਚਰਣ ਵਿਚ ਤਾਪਮਾਨ 15 ਡਿਗਰੀ ਸੈ. ਤੋਂ ਘੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮੱਕੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੀਜਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਮੌਸਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਖਰਪਤਵਾਰ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਰਬੀ ਸੀਜਨ ਵਿਚ ਫਸਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵੀ ਬੇਹਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਸਰਦੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ 130 ਤੋਂ 140 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤਕ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਬੀਜੀ ਗਈ ਫਸਲ ਮਈ ਜੂਨ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਕੀਟ ਅਤੇ ਖਰਪਤਵਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ?

ਮੱਕੀ ਦੀ ਵਧਿਆ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਖਾਸ ਰੂਪ ਨਾਲ ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਜੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 5 ਤੋਂ 7 ਹਲਕੀਆਂ ਸਿੰਚਾਈਆਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰੀ ਸਿੰਚਾਈ ਨਾਲ ਪੌਦੇ ਡਿਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਖਾਸਕਰ ਨਰ ਮੰਜਰੀ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ। ਇਸ ਲਈ ਹਲਕੀ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲਡ ਸਿੰਚਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਡ੍ਰਿਪ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨਮੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਬੇਹਤਰ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨਾ ਹੀ ਬੇਹਤਰ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਕੀਟਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਜੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਟ ਅਤੇ ਖਰਪਤਵਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਾਲ ਆਰਮੀਵਰਮ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੀਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ ਕਰਕੇ ਬਿਜਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਕੀਟ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਫੀ ਹਦ ਤਕ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪੌਦੇ ਤੇ ਸਪ੍ਰੇਅ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਦਵਾਈ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀਟ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਕਿਹੜੀਆਂ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਕੇ ਬੇਹਤਰ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਇਸ ਮੌਸਮ ਲਈ ਕਈ ਉਨੱਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਲਬੱਧ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਆਈਐਮਐਚ 222, ਆਈਐਮਐਚ 223, ਆਈਐਮਐਚ 227, ਆਈਐਮਐਚ 228, ਆਈਐਮਐਚ 224, ਆਈਐਮਐਚ 23, ਐਲਕੋਐਮਐਚ-1, 9108, 9208, ਪੀ-1899 ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਬੇਹਤਰ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮਈ-ਜੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਆਈਐਮਐਚ 224, ਆਈਐਮਐਚ 231, ਅਤੇ ਐਲਕੋਐਮਐਚ-1 ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਾਫੀ ਵਧਿਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਮਰਾਨ ਇਦਰੀਸੀ

ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ
Email: emran@fasalkranti.in

ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਾਰਟ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ- ਡਾ. ਬੀ.ਕੇ.ਸਿੰਘ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ, ਬੇਮੌਸਮ ਬਾਰਿਸ਼, ਓਲਾਵਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਮੌਸਮ ਜ਼ੋਖਿਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬੀਕੇਸੀ ਵੇਦਰਸਿਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਮੌਸਮ ਆਧਾਰਿਤ ਸਟੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕ੍ਰਿਸੀ ਸਲਾਹ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੜੀ ਵਿਚ ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਫਿਜ਼ਾ ਕਾਜ਼ਮੀ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਬੀਕੇਸੀ ਵੇਦਰਸਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਬੀ.ਕੇ.ਸਿੰਘ ਨਾਲ, ਪੇਸ਼ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਸ਼....

ਬੀਕੇਸੀ ਵੇਦਰਸਿਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

ਬੀਕੇਸੀ ਵੇਦਰਸਿਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੌਸਮ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਾਧਾਨ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਟੀਕ ਮੌਸਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫੈਸਲੇ ਬੇਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਸਕਣ। ਅੱਜ ਖੇਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਸਮ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਾਰਿਸ਼, ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ, ਓਲਾਵਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਹਵਾਵਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਵੇਦਰ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਡੇਟਾ ਐਨਾਲਿਟਿਕਸ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸਿਜਰੀ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਾਈ, ਸਿੰਚਾਈ, ਖਾਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਯੁਕਤ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਬੇਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰਫ ਮੌਸਮ ਦੱਸਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੰਚਾਈ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਜਾਂ ਰੋਗ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਬੇਮੌਸਮ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਓਲਾਵਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ?

ਬੇਮੌਸਮ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਓਲਾਵਰਿਸ਼ਟੀ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਨੌਤੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਕਰਕੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਸਵਰੂਪ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ

ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਰਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇ। ਜੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਓਲਾਵਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਹਦ ਤਕ ਫਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਣਕ, ਸਰ੍ਹੋਂ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਜਲ ਭਰਾਅ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋੜਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਰੱਖੇ ਤਾਂਕਿ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਪਾਣੀ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਓਲਾਵਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਫਲ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਐਂਟੀ-ਹੇਲ ਨੈਟ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਾਫੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਰੋਗ ਅਤੇ ਫੰਗਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸੀ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ ਤੇ ਫਰੀਦਨਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਅਪਨਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਮੋਬਾਇਲ ਆਧਾਰਿਤ ਮੌਸਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਿਅਲ ਟਾਇਮ ਐਡਵਾਂਸਿਜਰੀ ਸਿਸਟਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਫਸਲ ਸਲਾਹ ਐਪ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਸਿਰਫ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਡੇਟਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਸਲ ਸਲਾਹ ਐਪ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਡਿਜਿਟਲ ਸਾਥੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਕੇਸੀ ਵੇਦਰਸਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਫਸਲ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਲ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵਅਨੁਮਾਨ, ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਰੋਗ ਅਤੇ ਕੀਟ ਕੰਟਰੋਲ, ਖਾਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਫਸਲ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਜਿਹੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਮੋਬਾਇਲ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਪ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਮੌਸਮ ਡੇਟਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਪ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਲਰਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਸਿੰਚਾਈ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਸਲ ਕਟਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਨਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰੋਗ ਫੈਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਆਏ ਹਨ?

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਤਕਨੀਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ ਨਾਰਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟੀਕ, ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਖੇਤ ਲੈਵਲ ਤਕ ਮੌਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਏਆਈ, ਮਸ਼ੀਨ ਲਰਨਿੰਗ, ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡੇਟਾ ਅਤੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਵੇਦਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੌਸਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਰਿਸ਼, ਤਾਪਮਾਨ, ਹਵਾ ਦੀ ਸਪੀਡ, ਆਰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਓਲਾਵ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟੀਕ ਹੋ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਅਤਿ-ਸਥਾਨੀ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੂਰੇ ਜ਼ਿਲੇ ਲਈ ਇਕ ਜਿਹਾ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ

ਅਲਗ ਅਲਗ ਬਲਾਕ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੇਵਲ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ, ਐਸਐਮਐਸ ਅਲਰਟ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੇ ਵੀ ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਮੈਂ ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਖੇਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਸਿਰਫ ਮੋਹਨਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵਪਾਰ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮੌਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕ੍ਰਿਸੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ। ਬਦਲਦੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਣ। ਮੋਬਾਇਲ ਐਪ, ਮੌਸਮ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਕ੍ਰਿਸੀ ਸਲਾਹ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅੱਜ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਸਮਾਰਟ ਅਤੇ ਕਲਾਇਮੇਟ- ਸਮਾਰਟ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫਿਜ਼ਾ ਕਾਜ਼ਮੀ

ਪੱਤਰਕਾਰ, ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ

Email: fiza@fasalkranti.in

AGROXY CROPS SOLUTIONS PVT. LTD.

A-9, West Jyoti Nagar, Durgapuri Chowk Shahdara, Delhi -94

Phone: 011 - 2281 5345

Email: info@fasalkranti.com, Website: www.fasalkranti.com

सदस्यता फॉर्म

ਨਾਮ.....
 ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ.....
 ਪਤਾ.....
 ਜ਼ਿਲਾ / ਸ਼ਹਰ..... ਰਾਜ.....
 ਪਿਨਕੋਡ..... ਮੋਬਾਈਲ..... ਈਮੇਲ

Year	Issue	Price (Rs.)	Discount (Rs.)	Total Amount
☐ 1	12	480	0	480
☐ 2	24	960	110	850
☐ 3	36	1440	290	1150
☐ 5	60	2400	400	2000

ਤਿਥੀ

ਹਸਤਾਖਰ

ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਧਾਰ- ਰਣਪਾਲ ਧੰਦਾ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਅੱਜ ਕ੍ਰਿਸੀ ਆਧਾਰਿਤ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਤੰਭ ਬਣਕੇ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ, ਪੋਸ਼ਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਇਸ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਪੋਲਟਰੀ ਉਦਯੋਗ ਨੇ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੇ ਐਗਰੀ- ਬਿਜਨੇਸ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੋਲਟਰੀ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ, ਚੁਨੌਤੀਆਂ, ਨਿਰਯਾਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਵੈਕਸੀਨ ਨੀਤੀ, ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਸਾਡੀ ਖਾਸ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਰਣਪਾਲ ਧੰਦਾ ਨਾਲ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੋਲਟਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੇਤੂ ਬਣਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਖੇਤਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀ ਖਾਸ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਪੈਸ਼ਾ ਹੈ ਇਸ ਖਾਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਸ਼।

ਪੋਲਟਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਸਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?

ਪੋਲਟਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਾਲ 1988 ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਪੋਲਟਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੱਚ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੋਲਟਰੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੋਲਟਰੀ ਕਿਸਾਨ, ਫੀਡ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਦਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਇਕੁਇਪਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਡਾਕਟਰ, ਰਿਸਰਚਰਜ਼ ਅਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਕੁਲਪਤੀ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੋਲਟਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸਕਿਅ ਪੋਲਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੇ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ?

ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਲਗਭਗ 4500 ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਚੋਣ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸਕਿਅ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪੋਲਟਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਬੈਨਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ ਕੱਢਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੋਲਟਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਕਿਹੜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਇਹ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਕਿਅ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤੀ ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ

ਨੀਤੀ, ਵੈਕਸੀਨ ਅਤੇ ਪੋਲਟਰੀ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਐਲਪੀਆਈ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਦਿਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੋਲਟਰੀ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਐਪੀਆਈ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਕਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ?

ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੋਲਟਰੀ ਉਦਯੋਗ ਲਗਭਗ 4 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੈਕਟਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਜੇ ਪਿਛਲੇ 30-35 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਅੰਕਲਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਉਦਯੋਗ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 10-12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਿਕਨ ਅਤੇ ਅੰਡਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਟਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਕੇ ਇਸਨੂੰ ਵੱਡੇ ਲੈਵਲ ਤਕ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਲਟਰੀ ਉਦਯੋਗ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੋਲਟਰੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅੰਡਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਫੀ ਵਧਿਆ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਚਿਕਨ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਹਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਮੱਕੀ, ਸੋਇਆਬੀਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਫੀਡ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੋਇਆਬੀਨ ਲਗਭਗ 57-58 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੀਮਤ ਕਰੀਬ 40 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਦਰ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਪੋਲਟਰੀ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਨੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ?

ਮੈਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਗਾ ਕਿ ਪੋਲਟਰੀ ਸੈਕਟਰ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਅਪਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਮਰਾਨ ਇਦਰੀਸੀ

ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਫਸਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ
Email: emran@fasalkranti.in

ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਅਪਨਾਈ, ਤਰਬੂਜ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦੂਰ ਭਜਾਈ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦੀਵਾਸੀ ਬਹੁਤ ਅਲੀਗਰਾਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕੱਠੀਵਾੜਾ ਵਿਕਾਸਖੰਡ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਮੋਰਧੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਬਾਬੂ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸੀਮਿਤ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਝੇਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਖੇਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੱਚਾਈ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡ੍ਰਿਪ ਸਿੱਚਾਈ ਅਪਨਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਅੱਜ ਉਹੀ ਕਿਸਾਨ ਮੱਕੀ ਦੀ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਛੱਡਕੇ ਤਰਬੂਜ ਦੀ ਉਨੱਤ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਰੀਬ 0.80 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਾਰ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਫਸਲ ਵਧਿਆ ਦਿਖਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਹਨਤ ਅਤੇ ਲਾਗਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਮਦਨੀ ਬੇਹੱਦ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸੀਜਨ ਦੀ ਮੇਹਨਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ 20 ਕੁਇੰਟਲ ਮੱਕੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੀ ਮਿਲ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਲ ਆਮਦਨੀ ਕਰੀਬ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਬੀਜ, ਖਾਦ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਖਰਚ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਖਰਚ ਚਲਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਛੱਡਣ ਤਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ, ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਦਿਆਨਕੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠਕ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੱਚਾਈ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ “ਪਰ ਡ੍ਰਾਪ ਮੋਰ ਕ੍ਰਾਪ” ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡ੍ਰਿਪ ਸਿੱਚਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਮਝਾਈਆਂ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧਿਆ ਖੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਪਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਲਾਭ, ਅਨੁਦਾਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੇ। ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਜੁਟਾਕੇ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਆਵੇਦਨ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਡ੍ਰਿਪ ਸਿੱਚਾਈ ਸਿਸਟਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਕੁਲ ਲਾਗਤ 1 ਲੱਖ 14 ਹਜ਼ਾਰ 277 ਰੁਪਏ ਆਈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 56 ਹਜ਼ਾਰ 60 ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਨੁਦਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਚਿੰਤਾ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ।

ਡ੍ਰਿਪ ਸਿੱਚਾਈ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਰ ਬੂੰਦ ਦਾ ਸਹੀ ਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ

ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਛੱਡਕੇ ਨਕਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਰਬੂਜ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ੋਖਿਮ ਭਰਿਆ ਲਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ।

ਤਰਬੂਜ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਡ੍ਰਿਪ ਸਿੱਚਾਈ ਨੇ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਥੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤਕ ਸਿੱਧੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋਈ, ਫਸਲ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸੁਧਰੀ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਅੱਜ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ 0.80 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 20 ਕੁਇੰਟਲ ਤਰਬੂਜ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਧਿਆ ਕੀਮਤ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਆਮਦਨੀ ਲਗਭਗ 2 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 1 ਲੱਖ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮਦਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਅਸਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਥੇ ਘਰ ਚਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬੇਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ, ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮੇਹਨਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਦਿਆਨਕੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੱਚਾਈ ਯੋਜਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾਸਕਰ ਉਹਨਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਡ੍ਰਿਪ ਸਿੱਚਾਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਬਾਬੂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਲਾਭ ਲਏ ਤਾਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੇਹਤਰ ਆਮਦਨੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੋਬੋਟ ਦੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਮਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਚਣ, ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਏਆਈ) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਬਨਾਵਟੀ (ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ) ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੋਧਿਕ ਸ਼ਮਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦਿਮਾਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੋਚ ਸਕੇ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦਿਮਾਗ ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚੇ। ਸਹੀ ਇਨਪੁਟ ਅਤੇ ਆਉਟਪੁਟ ਦੇ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਦਿਮਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰ ਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਸਤਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿਚ ਕਾਪੀ ਕਰਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਕਰਣ ਮੂਲਤ: ਮੂਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1950 ਦੇ ਦਸ਼ਕ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕੁਦਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ: ਏਆਈ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਅਤੇ ਨਿਰਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੇਗਾ, ਸਮਝੇਗਾ ਅਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।

ਏਆਈ ਵਿਚ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ: ਟੈਕਸਟ ਆਧਾਰਿਤ, ਸੰਵਾਦ ਆਧਾਰਿਤ।

ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਫਾਇਦੇ:-

1. ਮਨੁੱਖੀ ਤਰੁਟੀ/ਗਲਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਮੀ- ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੀਕਤਾ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਚਰਣ ਵਿਚ ਏਆਈ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਦੇ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੈਟ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗਲਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

2. ਜ਼ੀਰੋ ਜੋਖਿਮ- ਏਆਈ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਆਈ ਰੋਬੋਟ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਕੇ ਮਨੁੱਖ ਕਈ ਜੋਖਿਮਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਮਹਾਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਵੀ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।

3. 24ਘਾਟੇ7 ਉਪਲਬੱਧਤਾ- ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਅਧਿਐਨ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 3 ਤੋਂ 4 ਘੰਟੇ ਹੀ ਉਤਪਾਦਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਲੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਏਆਈ ਬਿਨਾਂ ਬਰੇਕ ਦੇ ਅਨਗਿਣਤ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੋਹਰਾ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. ਨਵੀਆਂ ਖੇਜ਼ਾਂ- ਵਿਹਾਰਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਏਆਈ ਕਈ ਨਵਾਂਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪ੍ਰੋਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ।

5. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ- ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਏਆਈ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ, ਏਆਈ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਜਿਆਦਾ ਸੂਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ- ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਹਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਧੰਨਵਾਦ ਨੋਟ ਭੇਜਣਾ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਲਈ “ਉਥਾਊ” ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੋਣ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ।

7. ਜ਼ੋਖਿਮ ਭਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਏਆਈ- ਇਕ ਏਆਈ ਰੋਬੋਟ ਬਣਾਕੇ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਈ ਖਤਰਨਾਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਰਮਿਤ ਆਪਦਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਮਹਾਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਇਲੇ ਅਤੇ ਤੇਲ ਲਈ ਖਨਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ।

8. ਚਿਕਿਤਸਾ ਅਨੁਪਯੋਗ- ਏਆਈ ਨੇ ਚਿਕਿਤਸਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਨੈਦਾਨਿਕ ਪਰੀਖਣ ਤਕ ਦੇ ਅਨੁਪਯੋਗ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਏਆਈ-ਸੰਚਾਲਿਤ ਉਪਕਰਣ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਗੀ ਡੇਟਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ, ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਵਾਸਥ ਜ਼ੋਖਿਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਉਪਚਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਸਵਾਸਥ ਨਤੀਜੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

9. ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ- ਪੈਟਰਨ ਪਛਾਣ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਏਆਈ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਡੇਟਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਏਆਈ ਵਪਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਬੇਹਤਰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰਿਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਨਿਸ਼ਪਕਸ਼ ਫੈਸਲਾ- ਮਨੁੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਏਆਈ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਵਿਹਾਰਿਕ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ। ਆਰੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਕਸ਼ਪਾਤ ਪੂਰਣ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜਿਆਦਾ ਸਟੀਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਏਆਈ ਦਾ ਉਪਯੋਗ: ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਈ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਚ ਮਾਨਸੂਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ, ਸੰਸਾਧਨ ਗਹਿਨਤਾ, ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਉਪਯੋਗ (ਪਾਣੀ, ਅਕਾਰਬਨਿਕ ਉਰਵਰਕ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ), ਭੂਮੀ ਦਾ ਨਿਮਨੀਕਰਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਉਪਜਾਊਪਣ ਵਿਚ ਕਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਘੱਟ ਉਪਜ।

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ, ਏਆਈ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ, ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧਾ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਹੀਆਂ ਭਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਫਸਲ ਦੀ ਉਪਜ

ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਤਪ੍ਰੇਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਚ ਏਆਈ ਦਾ ਉਪਯੋਗ:-

ਏਆਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਡੇਟਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ- ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਸੈਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡੇਟਾ ਪੁਆਇੰਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਏਆਈ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਅਸਲ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਸਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਤਾਪਮਾਨ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਬੇਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈ ਸਕਣ।

ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਟੀਕਤਾ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੌਸਮੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਏਆਈ ਦਾ ਵੀ ਉਪਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਟੀਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ (precision farming)- ਸਟੀਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਕੀਟਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖਰਾਬ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਏਆਈ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਟੀਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਫਸਲ, ਮਿੱਟੀ, ਖਰਪਤਵਾਰ, ਕਟੀ ਜਾਂ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਡੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਕਾਨਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਜਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ- ਖੇਤੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ਲ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਚੁਨੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸਮਾਧਾਨ ਏਆਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਟ ਹੈ। ਬਾਟ- ਰੋਬੋਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰੂਪ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਪਯੋਗਕਰਤਾ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਏਜੰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਟ ਮਨੁੱਖੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ:-

ਇਹ ਬਾਟ ਮਨੁੱਖੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਆਦਾ ਸਟੀਕ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਰਪਤਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਚੋਵੀ ਘੰਟੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸਾਨ, ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਚੈਟਬਾਕਸ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ।

ਚੈਟਬਾਟ: ਚੈਟਬਾਟ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਾਇਸ ਕਮਾਂਡ ਜਾਂ ਟੈਕਸਟ ਦੋਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੈਟਬਾਟ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਫਾਰਮ ਤੇ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੈਟਬਾਟ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਸਾਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਡਾ. ਨੀਤੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਤਮਿਲ ਅਤੇ ਡਾ. ਸੰਜੇ ਸ਼ਰਮਾ

ਚੌਧਰੀ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ, ਕਾਂਗੜਾ (ਹਿ. ਪ੍ਰ.)- 176 001

ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ- ਜਰੂਰਤ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵਿਧੀ

ਭਾਰਤ ਕ੍ਰਿਸੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਭੂਮੀ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਸਿਰਫ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖੇਤੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਿੱਟੀ ਸਵਸਥ ਹੈ ਤਾਂ ਫਸਲ ਵੀ ਸਵਸਥ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਤਪਾਦਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਲਗਾਤਾਰ ਖੇਤੀ, ਇਕ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣਾ, ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਪਜਾਊਪਣ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ (ਸਾਇਲ ਟੈਸਟਿੰਗ) ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ, ਪੀਐਚ ਮਾਨ, ਜੈਵਿਕ ਕਾਰਬਨ, ਲਵਣਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਉਰਵਰਕ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਪਜਾਊਪਣ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਕਾਰਡ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਆਰੰਭ 19 ਫਰਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਰਤਗੜ੍ਹ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮੀ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਰਵਰਕ ਉਪਯੋਗ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੀਐਚ ਮਾਨ, ਜੈਵਿਕ ਕਾਰਬਨ, ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ,

ਫਾਸਫੋਰਸ ਪੋਟਾਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਕਸ਼ਮ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਫਸਲ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਉਰਵਰਕ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2025 ਤਕ ਦੇਸ਼ਭਰ ਵਿਚ 24.74 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2026 ਤਕ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 25 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਜਰੂਰਤ

ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਰਸਾਇਣਿਕ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਅੰਧਾਧੁੰਧ ਉਪਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਿਆ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਦ ਪਾਉਣ ਤੇ ਵੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਪੇਕਸ਼ਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ। ਲਾਗਤ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਭ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਪਾਅ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, ਫਾਸਫੋਰਸ, ਪੋਟਾਸ਼, ਸਲਫਰ, ਜ਼ਿੰਕ ਬੋਰਾਨ ਆਦਿ ਤੱਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਾਦ ਖਰਚ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਪੌਸ਼ਣ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਫਸਲ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼

1. ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ।
2. ਖੇਤ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਥਿਤੀ ਜਾਣਨਾ।
3. ਫਸਲਵਾਰ ਉਰਵਰਕ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ।
4. ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਅਮਲੀ, ਖਾਰੀਅਤਾ ਅਤੇ ਲਵਣਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।
5. ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲਾਭ ਵਧਾਉਣਾ।
6. ਭੂਮੀ ਦੀ ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਉਰਵਰਤਾ ਬਣਾਏ ਰਖਣਾ।
7. ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ।

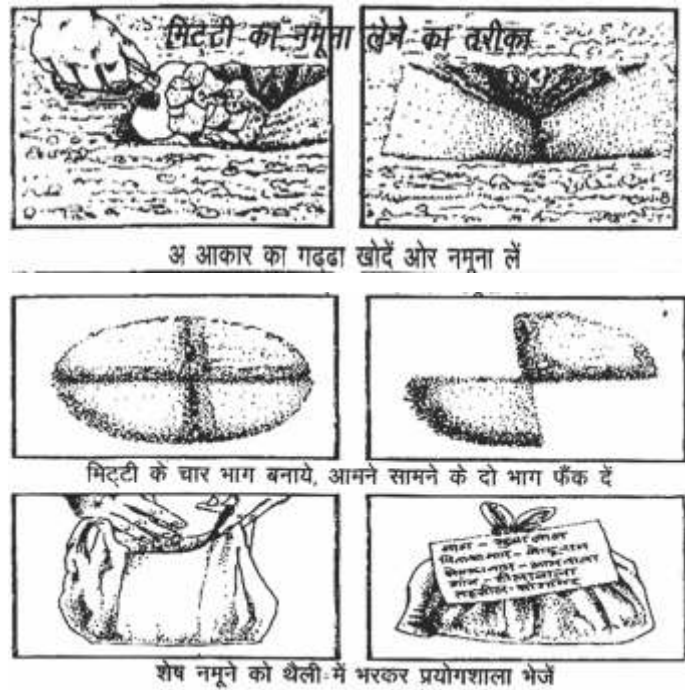
ਮ੍ਰਿਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਧੀ

ਸਹੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਲਗਭਗ ਇਕ ਏਕੜ ਖੇਤ ਵਿਚ 8 ਤੋਂ 10 ਅਲਗ ਅਲਗ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਤੇ “ਵੀ” ਆਕਾਰ ਦਾ ਲਗਭਗ 6 ਇੰਚ ਡੂੰਘਾ ਗੱਡਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਗੱਡੇ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕਿਨਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮਾਨ ਮੋਟਾਈ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢੋ। ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਫ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਜਾਂ ਤਿਰਪਾਲ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਲਓ। ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੰਕੜ, ਘਾਹ, ਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਅਵਾਛਿਤ ਪਦਾਰਥ ਅਲਗ ਕਰ ਦਿਓ। ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਸਮਤਲ ਥਾਂ ਤੇ ਫੈਲਾਕੇ ਚਾਰ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੋ ਵਿਪਰੀਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਓ। ਬਾਕੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮਿਲਾਕੇ ਇਹੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੋਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਜਦ ਤਕ ਲਗਭਗ 500 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨਮੂਨਾ ਨਾ ਬਚ ਜਾਏ। ਇਸ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਛਾਂ ਵਿਚ ਸੁਕਾਕੇ ਸਾਫ ਕਪੜੇ ਜਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਥੈਲੀ ਵਿਚ ਭਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਨਾਂ, ਪਿੰਡ, ਖੇਤ ਸੰਖਿਆ, ਪਿਛਲੀ ਫਸਲ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਫਸਲ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਲਿਖਕੇ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਮ੍ਰਿਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹੀ ਨਮੂਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਪਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਮੂਨਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿੱਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਪਰੀਖਣ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਖਾਦ, ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਜਾਂ ਰਸਾਇਣਿਕ ਉਰਵਰਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਥੋਂ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਮੇੜ ਦੇ ਕੋਲ, ਨਾਲੀ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਪਾਣੀ ਜਮਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖੇਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਜੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਖੜੀ ਫਸਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਮੂਨਾ ਨਾ ਲਓ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਕੇ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟੀਕ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਰਵਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਬੇਹਤਰ ਉਤਪਾਦਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਿਥੋਂ ਕਰਾਈਏ

ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰਾਉਣਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕ੍ਰਿਸੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਵਧਿਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਸੁਵਿਧਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿਲੇ ਤਕ ਅਨੇਕ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਉਪਲਬੱਧ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਸੁਵਿਧਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਲਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਖੰਡ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਜਾਂਚ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ

ਹਨ। ਇਥੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਰਵਰਕ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਰੇਕ ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ (ਕੇਵੀਕੇ) ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਮ੍ਰਿਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਪਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਫਸਲਵਾਰ ਪੌਸ਼ਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਕ੍ਰਿਸੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨਾਲ ਉਨੱਤ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਉਪਲਬੱਧ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ੁਲਕ ਲੈਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਉਪਲਬੱਧ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਮੋਬਾਇਲ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਜਾਂ ਚਲਿਤ ਵੈਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤਕ ਇਹ ਸੁਵਿਧਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਨਤੀਜਾ

ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪਰੀਖਣ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਫਲ ਖੇਤੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੀੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧੇਗਾ, ਲਾਗਤ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੇਹਤ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਮਨੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਪੂਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ
ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ, ਕੱਲੀਪੁਰ, ਵਾਰਾਣਸੀ-221307 (ਉ.ਪ੍ਰ.)

ਮੂੰਗਫਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਬੀਜ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਉਪਚਾਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਸਲ ਦੇ ਜਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਫਸਲ ਦੇ ਬੀਜ ਦਾ ਵਧਿਆ ਜਮਾਅ, ਸਵਸਥ ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਫਸਲ ਦੀ ਵਧਿਆ ਵਾਧਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਕਦੀ ਫਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਬੀਜ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦਾ ਜਨਿਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਜਿਆਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਵਧਿਆ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਬੀਜ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਦਾ ਦੋਵੇਂ ਉਪਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ ਵਿਚ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਉਤਮ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਲਈ ਸੂਕਸ਼ਮ ਜੀਵਾਣੂ ਖਾਦ ਜਾਂ ਬਾਇਓਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਅਤੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਬਾਇਓਪੇਸਟੀਸਾਇਡ ਨਾਲ ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ

ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 50 ਗ੍ਰਾਮ ਗੁੜ ਨੂੰ 1 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਬਾਲ ਕੇ ਠੰਡਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਘੋਲ ਇੰਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੀਜ ਦੇ ਉਤੇ ਹਲਕਾ ਛਿੜਕ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚਿਪਚਿਪਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਗੁੜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬੀਜ ਦੇ ਉਤੇ ਹਲਕਾ ਛਿੜਕ ਕੇ ਹਲਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਬਾਇਓਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਰਾਇਜੋਡਾਨ-ਸੀਪੀ ਦੀ 2 ਗ੍ਰਾਮ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਉਤੇ ਛਿੜਕ ਕੇ ਹਲਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਇਓਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਰਾਇਜੋਡਾਨ-ਸੀਪੀ ਦੀ ਕੋਟਿੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਾਈਡਾਨ-ਵੀ ਦੀ 4 ਤੋਂ 5 ਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਸਿਊਡਾਨ-ਐਫ 4 ਤੋਂ 5 ਗ੍ਰਾਮ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਬੀਜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਬੀਜ ਉਤੇ ਛਿਟਕ ਕੇ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਇਓਪੇਸਟੀਸਾਇਡ ਦੀ ਇਕ ਕੋਟਿੰਗ (ਪਰਤ) ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਜ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚਿਪਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮ੍ਰਿਦਾ ਉਪਚਾਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

1. ਮ੍ਰਿਦਾ ਉਪਚਾਰ ਲਈ ਟ੍ਰਾਈਡਾਨ-ਵੀ 2 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਸਿਊਡਾਨ-ਐਫ 2 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 200 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੜੀ ਹੋਈ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਵਿਚ ਅਲਗ ਅਲਗ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਅਲਗ ਅਲਗ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰਕੇ ਮੂੰਹ ਬੰਨਕੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਇਓਪੇਸਟੀਸਾਇਡ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਨਮੀ ਇੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੱਡੂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਲੱਡੂ ਬਣ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਿਪਕਣ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਿਮ ਜੁਤਾਈ ਵਿਚ ਜਾਂ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਡ੍ਰਾਈਡਾਨ-ਵੀ ਅਤੇ ਸੁਡਾਨ- ਅਫ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਇਸ ਗੋਬਰ ਦੇ ਖਾਦ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਛਿਟਕ ਕੇ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

2. ਮੋਟਾਡਾਨ 2 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਵਰਟੀਡਾਨ-ਸੀ 2 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 200 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੜੀ ਹੋਈ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਵਿਚ ਅਲਗ ਅਲਗ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਅਲਗ ਅਲਗ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਰਕੇ ਮੂੰਹ ਬੰਨਕੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਇਓਪੇਸਟੀਸਾਇਡ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਨਮੀ ਇੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੱਡੂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਲੱਡੂ ਬਣ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਚਿਪਕਣ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਿਮ ਜੁਤਾਈ ਵਿਚ ਜਾਂ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੋਟਾਡਾਨ ਅਤੇ ਵਰਟੀਡਾਨ-ਸੀ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਇਸ ਗੋਬਰ ਦੇ ਖਾਦ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਛਿਟਕ ਕੇ ਮਿਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬੀਜ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਉਪਚਾਰ ਦੇ ਲਾਭ

1. ਬੀਜ ਦਾ ਅੰਕੁਰਣ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਸਵਸਥ ਬਣਦੇ ਹਨ।
2. ਬਾਇਓਫਰਟੀਲਾਇਜ਼ਰ ਰਾਇਜੋਡਾਨ-ਸੀਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਜੜਾਂ ਵਿਚ ਰੀੜਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵਧਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਉਪਲਬੱਧਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਹੋਕੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
3. ਮੂੰਗਫਲੀ ਵਿਚ ਤਨਾ ਸੜਣ ਅਤੇ ਕਾਲਰ ਰਾਟ ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
4. ਸਫੇਦ ਮੁੰਡਾ ਜਾਂ ਵਾਇਟ ਗਰਬ ਅਤੇ ਨੇਮਾਟੋਡਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
5. ਮੂੰਗਫਲੀ ਵਿਚ ਟਿੱਕਾ ਰੋਗ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਵਸਥਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੱਤੀ ਪੱਥਾ ਅਤੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪੱਤੀ ਪੱਥਾ ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
6. ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧਿਆ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੀਜ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਉਪਚਾਰ ਨਾਲ ਲਾਭ

1. ਗੁੜ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਬਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਖੂਬ ਠੰਡਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
2. ਗੁੜ ਦੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਬੀਜ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹਲਕਾ ਛਿਟਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਪਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3. ਉਪਚਾਰਿਤ ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
4. ਬਾਇਓਪੇਸਟੀਸਾਇਡ ਦੇ ਬਹੁਲੀਕਰਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
5. ਗੋਬਰ ਖਾਦ ਵਿਚ ਨੀਮ ਆਦਰਸ਼ ਮਾਤਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
6. ਬਾਇਓਪੇਸਟੀਸਾਇਡ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਗੋਬਰ ਖਾਦ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਾ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਖੁਲਾ ਨਾ ਛੱਡੋ।

Sanjay Srivastava

FTC Organic

Mobile: 9821818004

Email: info@ftcorganic.com

Supported By:

भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद
Indian Council of Agricultural Research
Ministry of Agriculture and Farmers Welfare

Organized By

Radeecal
COMMUNICATIONS

In Association with

INTERNATIONAL YEAR OF THE
WOMAN FARMER
2026

Agritech Bharat

Tech-Driven Farming for Tomorrow's Bharat

02 03 04 05 DEC 2026

Yashobhoomi,
IICC Dwarka, New Delhi, India

Bharat's (India)
Premier B2B Expo on
**Agricultural
Technology**

**THE PREMIER
AGRI-TECH
EXHIBITION FOR
GLOBAL
BUSINESS**

**Focused
Sector**

- » Tractors & Harvesting Equipment
- » Agri Drones, Robotics & Precision Farming Tools
- » Irrigation & Water Management Systems
- » Soil Testing & Crop Monitoring Solutions
- » Seed, Fertilizer & Crop Nutrition Technologies
- » Post-Harvest Machinery & Packaging

- » Cold Chain, Logistics & Storage
- » Agri-Tech Startups & Innovations
- » Livestock, Poultry, and Dairy Equipment
- » Tech based Farming Using IoT, AI & Automation

Participate As:
Sponsor | Exhibitor | Delegate

BOOK YOUR STALL NOW !

Concurrent Events

+91 90990 91102

sales@agritechbharat.com

www.agritechbharat.com

Supported By

ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ- ਸਵਰਨਿਮਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਵੱਲ

ਭਾਰਤ ਯੁਗਾਂ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਿਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਯੁਗ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਉਦਯੋਗਿਕਰਣ ਦੀ ਅੰਨੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਆਤਮਾ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅੰਨ ਉਪਜਾਉਂਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਤਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ, ਅਸਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊਪਣ ਅਤੇ ਉਸ ਬੀਜ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਯੁਗਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਥਪੇੜਿਆਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਵੀ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਦ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਮਝੀਆਂ, ਉਸਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜੀਏ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਪਰੰਪਰਾ

ਵੈਦਿਕ ਯੁਗ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਕੰਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਰਵਰਾ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸਤੁਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ। ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਗ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਅਨੇਕ ਯਗ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਠਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਰਿਗਵੇਦ ਵਿਚ ਬਾਰਿਸ਼, ਸੂਰਜ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸਾਮੂਹਿਕ ਸਤੁਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਲਈ ਕਈ ਰਾਜਾਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੇਧਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਕਾਰਜ ਸੰਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਘਾਘ ਅਤੇ ਭੱਡਰੀ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਆਧਾਰਿਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨਿਕਤਾ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤ੍ਰੀਆਂ ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ।

ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਅਤੇ ਹੜੱਪਾ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ, ਹਲ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਵਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸੁਵਿਵਸਥਿਤ ਸੀ। ਸਰਸਵਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੌਹਰੀ ਫਸਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਬੈਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤ ਜੋੜਣ ਦੀ ਪੱਧਤੀ ਅਤੇ ਜਲ ਸੰਚਿਅਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅੱਤ-ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਟਿਲੇ ਦੇ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕਰ, ਸਿੰਚਾਈ ਕਰ, ਬੀਜ ਭੰਡਾਰਣ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਖੇਤੀਹਰ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭੂਮੀ ਦਾ ਉਪਜਾਊਪਣ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚਰਕ ਸਹਿਤਾ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਰੁਤ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿਚ ਖੇਤੀ, ਮਿੱਦਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਔਸ਼ਧੀ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਗੋਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਖੇਤੀ, ਰਸਾਇਣ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗੋਂ ਵੰਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਨੋਪਾਰਜਨ ਅਤੇ ਜੀਵਿਕਾਪਾਰਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੇ ਸੀ। ਮਿੱਦਾ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਫਸਲ ਅਤੇ ਫਸਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਮਿੱਦਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨੁਸਮ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਣਿਤ ਹੈ- “ਸੂਬੀਜਾਸੁਖੇਤਰੇ ਜਾਏਤੇ ਸੰਪਦਤੇ”। ਨਾ ਜਾਣੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਹੀ ਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਾਂ।

ਮੌਧਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ

ਭਗਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਭੂਮੀ, ਅੰਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਸਮਕਕਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਬੀਰ, ਤੁਲਸੀ, ਰਹੀਮ ਅਤੇ ਸੂਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਕਬਰ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਮੰਤਰੀ ਟੋਡਰਮਲ ਨੇ ਜਾਬਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਥਾਈ ਭੂ- ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਮਜਬੂਤ ਸੀ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਵਧਦਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਆ ਗਈ।

ਐਪਨਿਵੇਸ਼ਿਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨੀਲ, ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਕਪਾਹ ਜਿਹੀਆਂ ਨਕਦੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਥੋਪਿਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ, ਭੁਖਮਰੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਦੀਨਬੰਧੂ ਮਿਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ‘ਨੀਲ ਦਰਪਣ’ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੀ ‘ਗੋਦਾਨ’ ਜਿਹੀਆਂ ਸਾਹਿੱਤਕ ਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੋਸ਼ਣ ਦਾ ਮਾਰਮਿਕ ਚਿਤਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਮੀਨਦਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਮਹਾਜਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਥਾਲ ਵਿਦਰੋਹ, ਨੀਲ ਵਿਦਰੋਹ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਏ।

ਵਰਤਮਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ

ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਆਗੂ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅੱਜ ਅਨੇਕ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸਮੇਂ ਮਾਨਸੂਨ, ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਸੁੱਕਾ

ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਮ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ 85% ਕਿਸਾਨ ਸੀਮਾਂਤ ਜਾਂ ਲਘੂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਭੂਮੀ, ਸੰਸਾਧਨ, ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨਾਲ ਬੀਜ ਬੀਜਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਿੰਚਾਈ, ਉਰਵਰਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਤੀਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਕੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਣ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਸਲ ਕੱਟਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਆੜਤੀਆਂ ਦੀ ਜਕੜ ਤੋਂ ਮਕੁਤ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲੀ ਦਬਾਵਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨਿਰੰਤਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਅ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਵਿਵਸ਼ਤਾ ਦੇ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧਸਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਆਂਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਕਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਰਾਸਦੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਝਕੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਨੂੰ ਵਿਵਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦਾ “ਵਿਕਾਸ” ਸਚਮੁਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਪੁਨਰਰਚਨਾ

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ, ਯੁਗ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਜਰੂਰਤਾਂ ਵੀ ਬਦਲੀਆਂ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਉਤਰੋਤਰ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੋਗ ਭੂਮੀ ਦੇ ਸੰਕੁਚਨ ਤੋਂ ਜਨਿਤ ਜਰੂਰਤਾਂ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਤਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕਰਵਟ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਤਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪੱਧਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪਰਿਮਾਰਜਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦਾ ਸਵਰੂਪ ਬਦਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਸੰਨ 1923 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ, ਪੁਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਰਾਸਨਾਤਕ ਡਿਪਲੋਮਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਰੂਲੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਸ਼ਕ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰਿਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਆਈ। ਹਰਿਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਬੀਜ- ਸੂਤਰ ਉਨੱਤ ਫਸਲ ਪ੍ਰਭੇਦ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਉਰਵਰਕ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ ਸਾਧਨ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਅੰਨ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਦੋਬਾਰਾ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਹੋਇਆ। ਕਾਲਾਂਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਵੇਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਨੀਤੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਪੀਲੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਦੇ ਭਿੰਨ ਰੰਗ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਇੰਦਰਧਨੁਸ਼ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਧਵਜਵਾਹਕ ਬਣਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਭਿੰਨ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਭੂਜਲ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਹਵਾਸ, ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ, ਜਲ-ਥਲ- ਨਭ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਪਾਰਿਸਥਿਤਕੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਚੁਕਾਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਲਵਾਯੂ ਅਨੁਕੂਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਫਸਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨ ਅਤੇ ਰੋਗ-ਕੀਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਦਿ ਦਾ ਸਮੇਕਿਤ ਅਤੇ ਸਮਸਾਮਾਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਦਬਾਅ ਇਸ ਕਦਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਉਨਿਅਨ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਗਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਤਨ ਬੌਦਿਕ ਸੰਪਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਈ.ਟੀ.ਕੇ. (ਦੇਸ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ) ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਜੀਨ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਸਹੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂਕਿ ਫਸਲ ਪ੍ਰਭੇਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਤੀਵਰਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਬੇਹਤਰ ਸਦ ਉਪਯੋਗ ਲਈ ਮ੍ਰਿਦਾ ਸਵਾਸਥ

ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਜਨ ਫਾਰਮਿੰਗ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ। ਗੱਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਬਣੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜੀਨੋਮ ਐਡੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਜਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੇਦਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੋ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੋਂ ਸ੍ਰਿਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੀਨੋਮ ਐਡੀਟੇਡ ਝੋਨੇ ਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੇਦਾਂ (ਡੀ.ਆਰ.ਆਰ. ਝੋਨਾ-100 ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਾ ਡੀ.ਐਸ.ਟੀ ਝੋਨਾ-1) ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ।

ਅਸੀਂ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਫਸਲ ਸਥਾਨੀਕਰਣ, ਫਸਲ ਭਿੰਨਤਾ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਪੋਨਿਕਸ ਅਤੇ ਐਰੋਪੋਨਿਕਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ। ਜਲਵਾਯੂ ਅਨੁਕੂਲ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫਸਲ ਚੱਕਰਵਿਚ ਦੋਬਾਰਾ ਸ਼ੀ ਅੰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਵੇਕਹੀਨ ਅਤੇ ਅੰਧਾਧੁੰਬ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਗ੍ਰਸਿਤ ਮ੍ਰਿਦਾ ਅਤੇ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟ, ਪੋਸ਼ਣ ਵਿਹੀਨ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਮ੍ਰਿਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੂਠੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਭੂਗੋਲਿਕ ਉਪ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਪੰਜੀਕਰਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭੇਦਾਂ ਦੇ ਗੈਰ ਮਾਲਿਕਾਨਾਂ ਦੁਰ ਉਪਯੋਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੀ.ਪੀ.ਵੀ. ਐਂਡ ਐਫ.ਆਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ।

ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅੰਗਰਾਈ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਨਵਾਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਟੀਬੱਧ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ, ਆਰਟੀਫੀਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ, ਰੋਬੋਟਿਕਸ, ਡ੍ਰੋਨ ਆਧਾਰਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਚ ਡਿਜਿਟਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਬਿਗੁਲ ਫੂਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਦੂਰਸਥ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੋਗ ਭੂਮੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਧਰਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਮੰਗਲ ਤਕ ਵੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਨੰਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਸਰੋ ਦੇ ਐਕਸਓਮ-4 ਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਸਮੁਦਾਏ ਦੇ ਸੱਤ ਮਾਇਕ੍ਰੋਗਰੇਵਿਟੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਭਾਰਤੀ ਫਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੂੰਗ, ਮੋਥੀ, ਬੀਨਸ, ਤਿਲ, ਟਮਾਟਰ, ਬੈਂਗਨ, ਚਾਵਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਵਿਚ ਅੰਕੁਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਭਕੀਅ ਗੁਰੁਤਵਹੀਨਤਾ ਦਾ ਅੰਕੁਰਣ, ਜੀਨ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ, ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਸੰਰਚਨਾ ਆਦਿ ਤੇ ਅਸਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਪਰੁਲਿਨਾ ਅਤੇ ਕਲੋਰੇਲਾ ਜਿਹੇ ਸੂਕਸ਼ਮ ਸ਼ੈਵਲ ਦਾ ਵਾਧਾ, ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜੀਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਉਤਪਾਦਨ, ਕਚਰਾ ਪੁਨਰਚਕਰਣ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਟਿਕਤਾ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੀਵਨ-ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2047 ਦੇ ਸੂਰਜ ਉਦੇ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੋਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਚਰਮ ਸਵਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ, ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜਿਆ ਬਣ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੰਤ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਡਾਨ ਭਰੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਸ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲ ਪਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਨ 2047 ਤਕ ਭਾਰਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੁਨਰਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਭੁਲੀਏ ਕਿ ਸਮਸਥ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੀ ਹੈ।

ਮਿਥਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਧਾ ਨੰਦਿਨੀ, ਸੁਮੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ,

ਪੁਸ਼ਪਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ

ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੋਂਦਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੁਸ਼ਾ, ਸਮਸਤੀਪੁਰ, ਬਿਹਾਰ

ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕਾਰਜ

ਖਰੀਫ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਜੂਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਭਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਖਰੀਫ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਿੰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਖੇਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜੁਤਾਈ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਲਈ ਨਰਸਰੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਥਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਆਰਿਆਂ ਬਣਾ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਵੀ ਉਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫੁੱਲ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰੋਪਾਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਫਲ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫਸਲ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਖਰੀਫ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਭੂਮੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਬਾਰਿਸ਼ ਆਉਣ ਜਾਂ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਸੁਵਧਾ ਹੋਣ ਤੇ ਖੇਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ।

ਭੂਮੀ ਦੀ ਇਕ ਪਹਿਲੀ ਜੁਤਾਈ ਡਿਸਕ ਹੈਰੋ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਜੁਤਾਈ ਹੈਰੋ ਜਾਂ ਕਲਟੀਵੇਟਰ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਪਾਟਾ ਲਾਕੇ ਭੂਮੀ ਸਮਤਲ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਿਮ ਜੁਤਾਈ ਦੇ ਨਾਲ 5-10 ਟਨ ਕੰਪੋਸਟ ਜਾਂ ਵਧਿਆ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੜੀ ਹੋਈ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਅਤੇ 25 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਕਲੋਰਪਾਇਰੀਫਾਸ ਪਾਊਡਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਦਿਓ ਭਿੰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਨਰਸਰੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਬਿਜਾਈ

- ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੌਦਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਥਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਕਿਆਰੀ ਦੀ 10 ਮੀਟਰ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ 1.25 ਮੀਟਰ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਕਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 30 ਸੈ.ਮੀ. ਚੌੜਾਈ ਦੀ ਨਾਲੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਕਿਆਰੀ ਭੂਤਲ ਤੋਂ 10 ਤੋਂ 15 ਸੈ.ਮੀ. ਉਚਾਈ ਤੇ ਬਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕਿਆਰੀ ਵਿਚ 15 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਕੰਪੋਸਟ ਜਾਂ ਗੋਬਰ ਦੀ ਵਧਿਆ ਸੜੀ ਖਾਦ ਦੇ ਇਲਾਵਾ 100 ਗ੍ਰਾਮ ਯੂਰਿਆ, 225 ਗ੍ਰਾਮ ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ ਅਤੇ 40 ਗ੍ਰਾਮ ਮਿਊਰੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਉਨਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਬੀਜ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੈ. ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਰੋਪਾਈ ਲਈ 20-25 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪਤਲਾ ਬੀਜ (ਬਾਸਮਤੀ), 30-32 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਮੱਧਮ ਆਕਾਰ ਦਾ ਅਤੇ 38-40 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਮੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਬੀਜ, ਅਤੇ ਸੰਕਰ ਝੋਨੇ ਦੇ ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 18-20 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਉਗਣ ਤਕ ਨਰਸਰੀ ਨੂੰ ਪੁਆਲ ਨਾਲ ਢਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਫਵਾਰੇ ਨਾਲ ਹਲਕਾ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ।
- ਪੌਦਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਖਰਪਤਵਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਬੀਜ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਤਕ ਬਿਊਟਾਕਲੋਰ 50 ਈਸੀ ਜਾਂ ਪੋਡੀਮੇਥਾਲਿਨ 30 ਈਸੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬੱਧ 3 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ 400 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਬਣਾਕੇ ਸਾਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
- ਜੇ ਪੌਦਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਕੀਟਾਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਤਾਂ ਜਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕੀਟ ਅਤੇ ਵਿਆਧੀਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਪੌਦਸ਼ਾਲਾ

ਵਿਚ ਕੀਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਹੋਣ ਤੇ ਕਲੋਰਪਾਇਰੀਫਾਸ ਜਾਂ ਫੋਸੋਲਾਨ ਕੀਟਨਾਸ਼ੀ ਦੀ 2 ਮਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

- ਪੌਦਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਜੇ ਉਪਰਲੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਹੋਕੇ ਸੁੱਕ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਹ (ਆਇਰਨ) ਤੱਤ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਉਪਚਾਰ ਲਈ 1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫੈਰਸ ਸਲਫੇਟ+ 0.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ + 0.25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬੁਝੇ ਹੋਏ ਚੂਨੇ ਦੇ ਘੋਲ ਦਾ ਜਰੂਰਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੌਦ ਦੀ ਰੋਪਾਈ

1. ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੌਦ 20-25 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣ ਤੇ ਰੋਪਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੌਦ ਦੀ ਰੋਪਾਈ ਲਈ ਲਗਭਗ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੰਪੋਸਟ ਜਾਂ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ 8-10 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਲਈ 150 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, 60 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. 150 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, 60 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ 60 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪੋਟਾਸ਼ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਰੋਪਾਈ 20 ਸੈ.ਮੀ. ਤੇ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਲਾਇਨ ਦੀ ਦੂਰੀ ਅਤੇ 10-15 ਸੈ.ਮੀ. ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਦੂਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੌਦੇ ਮਰੇ ਹੋਣ ਉਥੇ ਦੋਬਾਰਾ ਪੌਦਾ ਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਰੋਪਾਈ ਦੇ ਦੋ ਹਫਤੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯੂਰਿਆ ਦੀ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖਰਪਤਵਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਰੋਪਾਈ ਦੇ ਲਗਭਗ 25-30 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਟੀਲਾਕਲੋਰ 30 ਈ.ਸੀ ਨਾਮਕ ਖਰਪਤਵਾਰਨਾਸ਼ੀ ਦੀ 1.25 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਦੇ 2-3 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਿਸਪਾਇਰੀ ਬੈਕ ਸੋਡੀਅਮ 10 ਐਸ.ਸੀ. ਦੀ 0.25 ਲੀਟਰ ਬਿਜਾਈ ਦੇ 15-20 ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਨਮੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 500 ਲੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲਕੇ ਫਲੋਟ ਪੈਨ ਨਾਜਿਲ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤੀ

- ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੌਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਪਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਮੋਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
- ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜੁਤਾਈ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਗਭਗ 30 ਤੋਂ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤਕ ਬਚਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਦੁਆਰਾ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫਸਲ ਰੋਪਾਈ ਦੁਆਰਾ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 10 ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਦਾ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬੀਜਣ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਐਰੋਬਿਕ (ਵਾਯਵੀਅ) ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਝੋਨਾ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਉਪਯੁਕਤ ਸਮਾਂ ਜੂਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ।
- ਫਸਲ ਵਿਚ ਜਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਚਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਨਮੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਸਲ ਨੂੰ ਪਲੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੀਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹਲਕਾ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਤੇ 150 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, 60 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ 40 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪੋਟਾਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੂੜਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਚੀ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦੋ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਕੇ ਕੱਲੇ ਬਣਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਪਾਵਸਥਾ ਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਤੇ ਖਰਪਤਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਰਪਤਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਤਕ ਪੌਡੀਮੋਥਾਲਿਨ ਜਾਂ ਬੁਟਾਕਲੋਰ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬੱਧ 3.0 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ 400 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਬਣਾਕੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਫਸਲ 20 ਤੋਂ 25 ਦਿਨ ਦੀ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ 2.4- ਡੀ (58:) ਦੀ 1.72 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਜਾਂ ਬਿਸਪਾਇਰੀਥੈਕ ਦੀ 250 ਗ੍ਰਾਮ + ਅਜੀਮ ਸਲਫੂਰੇਨ ਦੀ 35 ਗ੍ਰਾਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬੱਧ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਖਰਪਤਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਸਲ ਦੇ 40-45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਹੱਥ ਦੁਆਰਾ ਗੁਡਾਈ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਐਰੋਥਿਕ ਝੋਨੇ ਵਿਚ ਸੂਤਰ (ਕ੍ਰਿਮਿਆਂ (ਨਿਮੈਟੋਡਸ) ਦੁਆਰਾ ਫਸਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਬੋਥਿਊਰਾਨ 3 ਜੀਕੀ 25-30 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖਰੀਫ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ

- ਚਾਰੇ ਲਈ ਪੂਸਾ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ 701, 612, 443, 383, ਪੂਸਾ 322, 323, 1201 (ਐਮ ਐਚ 1849), ਰਾਜ ਬਾਜ਼ਰੀ ਚਰੀ-2, ਪੀ ਸੀ ਬੀ- 141, ਨਰੋਂਦਰ ਚਾਰਾ ਬਾਜ਼ਰਾ-3, ਜੀ ਐਫ ਬੀ-3, ਏ ਵੀ ਕੇ ਬੀ-19 ਆਦਿ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਯੁਕਤ ਹਨ।
- ਬਾਜ਼ਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾਣੇ ਲਈ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 3 ਤੋਂ 5 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਲਈ 5-7 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਸੀਡਫ਼ਿਲ ਜਾਂ ਹਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਲਾਇਨ ਦੀ ਦੂਰੀ 45 ਤੋਂ 60 ਸੈ.ਮੀ. ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਦੂਰੀ 10-15 ਸੈ.ਮੀ. ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਇਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਸਿੰਚਿਤ ਫਸਲ ਵਿਚ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ 60 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਫਾਸਫੋਰਸ 60 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ 40 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਿਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਫਸਲ ਲਈ 40 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ 50 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ 40 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਪੋਟਾਸ਼ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਖਰਪਤਵਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਬਿਜਾਈ ਦੇ 2 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਤਕ ਐਟ੍ਰਾਜਿਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬੱਧ 2 ਤੋਂ 2.50 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਜਾਂ ਪੌਡੀਮੋਥਾਲਿਨ ਦੀ 3.33 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ 400 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਬਣਾਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਫਸਲ 25-30 ਦਿਨ ਦੀ ਫਸਲ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਕ ਗੁਡਾਈ ਜਾਂ 2.4-ਡੀ (58 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬੱਧ 1.70 ਲੀਟਰ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ 400 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਬਣਾਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ

- ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਉਨੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਾਣੇ ਲਈ: ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ:ਏ ਐਚ 421, ਏ ਐਚ 58, ਪੀ ਐਮ ਐਚ 1,7, 8, 10, ਪੂਸਾ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ 4, 3, ਐਚ

ਕਿਊ ਪੀ ਐਮ 1, 5, 7, ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ 1,2,3,4 ਅਤੇ ਬੇਬੀ ਕਾਰਨ ਦੀ ਐਚ ਐਮ 4, ਜੀ 5414, 5416, 5417 (ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ), ਵੀ ਐਲ ਬੇਬੀ ਕਾਰਨ 1, ਅਤੇ ਸਵੀਟਕਾਰਨ ਦੀ ਐਚ ਐਸ ਸੀ 1 (ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ), ਮਾਧੁਰੀ, ਵਿਨ ਆਰੋਜ, ਪ੍ਰਿਅਾ (ਸੰਕੁਲ) ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪਾਪਕਾਰਨ ਲਈ ਜਵਾਹਰ, ਅੰਬਰ, ਪਰਲ ਐਂਡ ਵੀ ਐਲ ਪਾਪਕਾਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਲਈ ਅਫਰੀਕਨ ਟਾਲ, ਜੇ 1006, ਪ੍ਰਤਾਪ ਚਰੀ-6 ਆਦਿ ਉਪਯੁਕਤ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।
- ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਅਲਗ ਅਲਗ ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਲਗ ਅਲਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦਾਣੇ ਅਤੇ ਭੁੱਟੇ ਲਈ 20 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਸਵੀਟਕਾਰਨ ਲਈ 8 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ., ਬੇਬੀ ਕਾਰਨ ਲਈ 25 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ, ਪਾਪਕਾਰਨ ਲਈ 12 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ. ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਲਈ 40-50 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਫਸਲ ਨੂੰ ਫਲੈਟ ਸਰਫੇਸ ਜਾ ਰਿਜ ਐਂਡ ਫੋਰੋ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਡ ਬੇਡ ਐਂਡ ਫੋਰੋ ਪੱਧਤੀ ਵਿਚ ਸੀਡ ਫ਼ਿਲ ਜਾਂ ਹਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਲਾਇਨ ਦੀ ਦੂਰੀ 60 ਸੈ.ਮੀ. ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਦੂਰੀ 20 ਸੈ.ਮੀ. ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਇਨ ਵਿਚ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੱਕੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- ਖੇਤ ਵਿਚ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਟਨ ਗੋਬਰ ਜਾਂ ਕੰਪੋਸਟ ਦੀ ਖਾਦ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਮੱਕੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ 150 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ 80 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ 60 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਅੱਧੀ, ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਚੀ ਅੱਧੀ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਜਾਈ ਦੇ 30-35 ਅਤੇ 50-55 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਖੇਤ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਨਮੀ ਹੋਣ ਤੇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਬਜ਼ੀਆਂ

- ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮਿਰਚ ਦੀ ਨਰਸਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲਗਭਗ 40 ਤੋਂ 45 ਦਿਨ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਰੋਪਾਈ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਲਾਇਨ ਦੀ ਦੂਰੀ 60 ਸੈ.ਮੀ. ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਤੋਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਦੂਰੀ 60 ਸੈ.ਮੀ. ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਟਮਾਟਰ ਅਤੇ ਬੈਂਗਨ ਦੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਪਾਈ ਗਈ ਨਰਸਰੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਪੌਦ ਦੀ ਰੋਪਾਈ ਜੂਨ-ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੋਪਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਖੇਤ ਵਿਚ 200-250 ਕੁੰਤਲ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਜਾਂ ਕੰਪੋਸਟ, 50 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, 40 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪੋਟਾਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦਿਓ। ਬੈਂਗਨ ਦੀਆਂ ਉਨੱਤਸ਼ੀਲ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੂਸਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ-6, ਪੂਸਾ ਪਰਪਲ ਲਾਂਗ, ਪੂਸਾ ਪਰਪਲ ਰਾਉਂਡ, ਪੂਸਾ ਪਰਪਲ ਕਲਸਟਰ, ਸਵਰਣ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਵਰਣ ਸ਼ਾਮਲੀ, ਸਵਰਣ ਮਣੀ, ਪੂਸਾ ਸ਼ਾਮਲਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਮਾਟਰ ਦੀਆਂ ਉਨੱਤਸ਼ੀਲ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚ ਪੂਸਾ ਰੋਹਿਣੀ, ਪੂਸਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ 1, ਪੂਸਾ ਸੰਕਰ 2, ਪੂਸਾ ਸੰਕਰ 4, ਪੂਸਾ ਸੰਕਰ 8, ਪੂਸਾ ਦਿਵਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।
- ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਪੌਦ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸਦੀ ਰੋਪਾਈ ਜੂਨ ਦੇ ਆਖਿਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੋਪਾਈ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 15 ਸੈ.ਮੀ ਬਾਏ 30 ਸੈ.ਮੀ. ਪੌਦ ਤੋਂ ਪੌਦ ਅਤੇ ਲਾਇਨ ਤੋਂ ਲਾਇਨ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੇ ਕਰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰੋਪਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ 50 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ 50 ਕਿ.ਗ੍ਰਾ. ਪੋਟਾਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

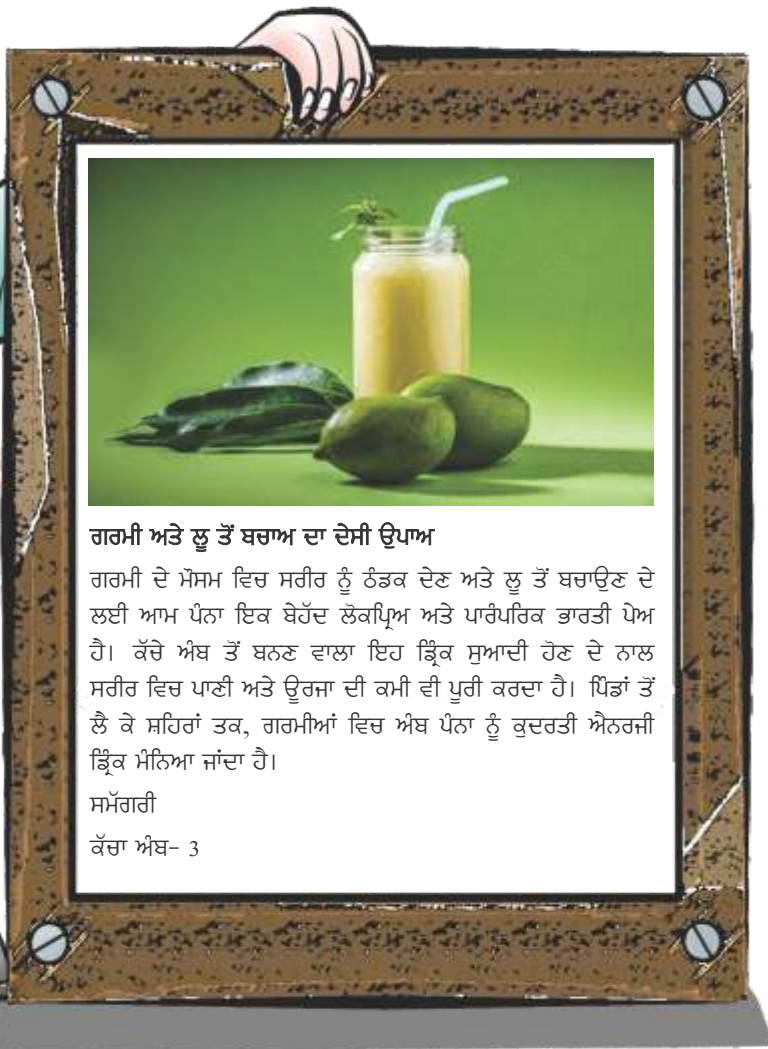
ਰਾਜ ਸਿੰਘ- ਮੰਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਤਮ

ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ

ਭਾਕ੍ਰਿਅਨੁਪ-ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਸੰਸਥਾਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- 110012

ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ

ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਹੈਲਦੀ ਆਮ ਪੰਨਾ

ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਲੂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦਾ ਦੇਸੀ ਉਪਾਅ

ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਡਕ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲੂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਮ ਪੰਨਾ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਅਤੇ ਪਾਰੰਪਰਿਕ ਭਾਰਤੀ ਪੇਅ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਅੰਬ ਤੋਂ ਬਣਾਵਾ ਵਾਲਾ ਇਹ ਡ੍ਰਿੰਕ ਸੁਆਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤਕ, ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਅੰਬ ਪੰਨਾ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਐਨਰਜੀ ਡ੍ਰਿੰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮੱਗਰੀ

ਕੱਚਾ ਅੰਬ- 3

ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਗੁੜ- 4 ਤੋਂ 5 ਚਮੱਚ
ਕਾਲਾ ਨਮਕ- ਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ
ਪੁਦੀਨਾ ਪੱਤੀਆਂ- ਥੋੜੀਆਂ
ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ- 4 ਤੋਂ 4 ਗਿਲਾਸ
ਬਰਫ- ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ
ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਚੇ ਅੰਬਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋ ਲਵੋ। ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਕਰ ਜਾਂ ਬਰਤਨ ਵਿਚ ਤਦ ਤਕ ਉਬਾਲੋ ਜਦੋਂ ਤਕ ਅੰਬ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਰਮ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੰਬ ਦਾ ਛਿਲਕਾ ਹਟਾਕੇ

ਉਸਦਾ ਗੁੱਦਾ ਕੱਢ ਲਵੋ।

ਹੁਣ ਮਿਕਸਰ ਵਿਚ ਅੰਬ ਦਾ ਗੁੱਦਾ, ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਗੁੜ, ਪੁਦੀਨਾ ਪੱਤੀਆਂ, ਭੁੰਨਿਆ ਜੀਰਾ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਨਮਕ ਪਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਠ ਲਵੋ। ਤਿਆਰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਬਰਤਨ ਵਿਚ ਪਾਓ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾਓ। ਸਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਣੀ ਘੱਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਗਿਲਾਸ ਵਿਚ ਬਰਫ ਪਾ ਕੇ ਠੰਡਾ ਠੰਡਾ ਅੰਬ ਪੰਨਾ ਸਰਵ ਕਰੋ। ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਤੇ ਥੋੜਾ ਭੁੰਨਿਆ ਜੀਰਾ ਅਤੇ ਪੁਦੀਨਾ ਪਾ ਕੇ ਸਜਾਓ।

ਕਿਉਂ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਅੰਬ ਪੰਨਾ?

ਅੰਬ ਪੰਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਡਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਡੀਹਾਈਡ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਨਰਲਸ ਸਰੀਰ ਦੀ ਊਰਜਾ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਚਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਹਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਲੂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਅੰਬ ਪੰਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਰੋਤਾਜਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਸੁਆਦੀ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤਪਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਲੂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਉਪਾਅ

ਗਰਮੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ, ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਸੇਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਈ ਜੂਨ ਵਿਚ ਤਾਪਮਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਲੂ ਲਗਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਕਾਫੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸਕਰ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸਦੇ ਚਪੇਟ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੂ ਆਮ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਕੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਏ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਏ।

ਲੂ ਉਦੋਂ ਲਗਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਅਤੇ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਗਰਮੀ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਸੰਤੁਲਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲਵਣਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਚੱਕਰ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਉਲਟੀ, ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਅਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਈਡ੍ਰੇਟ ਰੱਖਣਾ। ਦਿਨ ਭਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਿਆਸ ਘੱਟ ਲੱਗੇ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ, ਛਾਛਾ, ਲੱਸੀ, ਬੇਲ ਦਾ ਸ਼ਰਬਤ ਅਤੇ ਨਾਰਿਅਲ ਪਾਣੀ ਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਡਕ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਓਆਰਐਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਲੂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਦੋਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਧੁੱਪ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਨੂੰ ਗਮਛੇ,

ਟੋਪੀ, ਦੁਪੱਟੇ ਜਾਂ ਛਤਰੀ ਨਾਲ ਢਕਕੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਜਾਓ। ਹਲਕੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸੂਤੀ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਸੀਨਾ ਜਲਦੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਖਾਨਪਾਨ ਦਾ ਵੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਲਿਆ ਭੁੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਭੋਜਨ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਤਰਬੂਜ, ਖਰਬੂਜ, ਖੀਰਾ, ਕਕੜੀ, ਦਹੀ ਅਤੇ ਮੌਸਮੀ ਫਲਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਜਲਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਐਕਸਟਰਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਜਾਏ ਵਿਚ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਢੱਕਕੇ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੂ ਲਗ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਛਾਂਦਾਰ ਜਾਂ ਠੰਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਤੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੱਟੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਓਆਰਐਸ ਪਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵੱਡੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਹੀ ਖਾਨਪਾਨ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਣੀ, ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਆਰਾਮ ਜਿਹੀ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਵਸਥ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਤਰਕਤਾ ਹੀ ਲੂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਪਾਅ ਹੈ।

**JOIN THE
FUTURE OF FARMING
AT CENTRAL INDIA'S
LARGEST AGRI SUMMIT**

November 27-30, 2026

Nagpur

Why Exhibit at Agrovision 2026 ?

- **Massive Farmer Outreach.**
- **High-Impact Networking.**
- **Product Launches.**
- **Specialised Pavilions.**

As the premier platform for agricultural transformation, Agrovision offers an unparalleled opportunity for your brand to connect with the heart of India's farming community.

Following the record-breaking success of our 2025 edition, which welcomed over **3.25 lakh farmers** and **500+ participating organisations**, we invite you to be a part of the milestone **17th edition**.

Join 500+ Organisations Transforming Indian Agriculture.

Contact us to know about the Sponsorship and Exhibiting Opportunities.

| Nagpur: +91 97647 96709 | +91 88060 70903 | New Delhi: +91 98992 08916 | +91 83838 53534

| Mumbai: +91 98187 08445 | Pune: +91 99232 02884 | Nashik: +91 99580 36410

✉: agrovision@agrovisionindia.in 🌐: www.agrovisionindia.in

Scan For Enquiry

#Agrovision2026 Follow   / @agrovisionindia **8383853534**

Organised By

AGROVISION
FOUNDATION

MM ACTIV
So-Tech Communications

Supported by

Organized By
Radeecal
communications

नई तकनीक के लिए विशाल कृषि प्रदर्शन

15th Agri Asia®

Asia's Prime Exhibition On Agriculture Technology

11 12 13
सितंबर 2026

हेलीपैड
एग्जिबिसन सेन्टर,
गांधीनगर, गुजरात

गुजरात का
नंबर 1
कृषि-प्रदर्शन

स्पेशल हॉल पोल्ट्री 🐔 पेवेलियन

हमारा
विश्लेषणात्मक
सारांश

275+
प्रदर्शक

1,50,000+
विजिटर्स की
कुल संख्या

5000+
डीलर्स
भाटत भर में

500+
प्रतिनिधि

20+
सम्मेलन वक्ता

50+
अंतर्राष्ट्रीय
सहोदर

Concurrent Events

DLP EXPO ASIA
DAIRY LIVESTOCK AND POULTRY EXPO

AGRI COMPONENTS
EXPO ON AGRICULTURE COMPONENTS ASIA

Supported by

**अपना
स्टॉल अभी
बुक करें**

☎ +91 91738 26807
E: agriasia@agriasia.in
W: www.agriasia.in

ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਕ ਤੱਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਪੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨਾਜ ਉਤਪਾਦਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਕਮੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤਕ ਦੀ ਕਮੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤੁਲਿਤ ਉਰਵਰਕ ਉਪਯੋਗ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਕ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੇਹਤ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਖਾਦ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਕ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ, ਫਸਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਕ ਯੁਕਤ ਉਰਵਰਕ ਅਨਾਜ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਕ ਉਰਵਰਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:-

ਜ਼ਿੰਕ ਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿੰਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਐਫ.ਏ.ਆਈ. ਹਾਊਸ
10, ਸ਼ਹੀਦ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- 110067
+91-11-2651-8001 | sdas@zinc.org | www.zinc.org/crops

